

Выдаецца
з лістапада 1917 г.

ВИЩЕБСКИ РАБОЧЫ

Абласная
незалежная
масавае
газета

Субота
27 лістапада 1993 г.
№ 152 (19287) Цана 15 руб.

♦ ПАРЛАМЕНТ: ДЗЕНЬ ЗА ДНЁМ

Што скажаш людзям, дэпутат?

У абмеркаванні праекта пастановы па дакладзе Станіслава Шушкевіча і Вячаслава Кебича толькі на вярхоўным пасяджэнні 23 лістапада нарэшце была пастаўлена кропка.

У выніку пайменнага галасавання праект нарэшце быў прыняты. З найбольш важных пунктаў гэтага дакумента адзначым такія: да і снежня даручана распрацаваць механізм унясення ўласнай валюты і да 15 снежня — прадставіць у Вярхоўны Савет структурныя змяненні апарату ўрада.

"Справілішыся" з цяжкай нощай, народныя выбарнікі заняліся больш прывычнай для сябе справай — разглядаць чарговых законаў. Літаральна за 15 минут яны прынялі ў другім чытанні Закон "Аб асновах службы ў дзяржаўным апарце".

У заключэнне быў прыняты яшчэ адзін Закон — "Аб санітарна-эпідэмічным дабрабыце насельніцтва".

Спроба парламента разгледзець 24 лістапада паартыкулярна праекты законаў "Аб грамадскіх аб'яднаннях" і "Аб альтэрнатыўнай службе" аказалася беспаспяховай: у зале не было кворуму. Затое адсутнасць на рабочых месцах больш за 100 дэпутатаў стала прадметам вострай крытыкі з боку прысутных. Дэпутаты прагаласавалі за ўнясенне ў парадак дня пытання аб забеспячэнні парадку работы сесіі і барацьбы з дэпутацкімі прагуламі.

Прыняўшы такое сур'ёзнае рашэнне, народныя выбарнікі тут жа зрабілі і другі рашучы крок, прагаласавалі без паартыкулярнага разгляду за прыняцце ў цэлым праекта Закона "Аб залогоў".

Пасля чаго прыняцце заканадаўчых актаў дэпутаты "паставілі на канвеер". Для завяршэння работ над імі патрабаваліся лічаныя хвіліны.

На дзяўчым пасяджэнні першую кропку народныя выбарнікі паставілі на Закон "Аб пастаўках тавараў для дзяржаўных патрэб". За прыняцце дакумента ў другім чытанні прагаласавала 200 дэпутатаў.

Затым парламентары аддалі свае галасы за прыняцце ў першым чытанні законапраектаў аб ахове працы, аб папярэджванні інваліднасці і рэабілітацыі інвалідаў, аб гілеянальнай справе ў жывёлагадоўлі і аб ветэрынарынай справе.

Дысцыпліна, дысцыпліна...

Вярхоўнае пасяджэнне Вярхоўнага Савета 24 лістапада па тэлебачанні і радыё не трансліравалася. А шкада. Выбарнікі, якія даверылі цяперашнім парламентарыям прадстаўляць сябе ў вышэйшым органе заканадаўчай улады, не убачылі і не пачулі іх дэбатаў на, як сказаў адзін дэпутат, "далікатную" тэму — аб парламенцкай дысцыпліне.

Дыскусія вялася бурна. Выходзіць адзін дэпутат да мікрафона і пытае: а як будзем караць за прагулы Пятра Садубоскага і Міхаіла Фарфеля, якія працуюць пасламі ў Германіі і Ізраілі? А што будзем рабіць з касманаўтамі Уладзімірам Каваленкам, які працуе ў іншай дзяржаве, а просьбу яго аб складанні дэпутацкіх абавязкаў парламент не задавальняе? Другі дэпутат, пачуўшы, што ў вышэйшым заканадаўчым органе Германіі за няўдзел у галасаванні штрафуюць дэпутата ад 30 да 100 марак, з'едліва пытае: а дзе мы маркі возьмем? Словам, разважалі ды меркавалі і прынялі адпаведную пастанову.

Станіслаў Шушкевіч, бачачы, што справа канец, прапанаваў прагаласаваць за тое, каб пастанова пачала дзейнічаць з моманту яе прыняцця. Куды там — на гэта згадзіліся толькі 159 народных выбарніках. Тады спікер прапанаваў, каб пастанова запрацавала з наступнага тыдня. Вынік галасавання такі ж сумны — 155 галасоў. І нічога не заставалася зрабіць Станіславу Шушкевічу, як развесці рукі і канстатаваць: апублікуем у друку і праз дзесяць дзён дакумент пачне працаваць.

У самым канцы вярхоўнага пасяджэння ў першым чытанні быў прыняты праект Закона аб спажывецкай кааперацыі.

Белінфарм.

Падзеі. Факты. Каментарыі

НЕДАРЭМНАЯ ТРЫВОГА, або Адкуль бяруцца мільёныя прыбыткі

На адным з нядаўніх пасяджэнняў прэзідыума абласнога Савета народных дэпутатаў была зроблена трывожная заява: калі не аказаць рашучую падтрымку сферы бытавога абслугоўвання, яна ў бліжэйшы час ляжа на лапаткі. З таго часу мінула недзе з месяц. І вось у аблвыканкоме разглядаецца пытанне аб асобных фінансавых выніках работ сферы абслугоўвання за дзесяць месяцаў. Зроблена гэта ў парадку кантролю перад распрацоўкай праектаў плана і бюджэту на наступны год.

Высветлілася цікавая дэталі. Наша бытоўка, якой вобласць, натуральна, яшчэ не паспела "аказаць рашучую падтрымку", выглядае не так ужо і кепска. Прыбытак склаў 914 мільёнаў рублёў, а ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года ён узрос у 20 разоў. Выходзіць, трывога на прэзідыуме была дарэ-

най? Жывуць бытавікі, мільёнамі зарочаюць.

Але і тады, і цяпер нацяжкі ў ацэнцы сітуацыі не было і няма. Бытавое абслугоўванне за апошнія год-два моцна здало пазіцыі. Скарачаюцца віды паслуг і асабліва — рэзка падаюць аб'ёмы. Адкуль тады прыбытак? Здагадацца няцяжка — за кошт цэн. Без дзявох тысяч у кішэні заходзіць у цырульні ці фатаграфію цяпер не мае сэнсу. А калі вам патрэбна паслуга швейнага атэлье, давадзецца накопліваць грошы, можа, і не адзін месяц.

Аналагічная сітуацыя, як аказалася, не толькі тут, але і ў іншых матэрыяльна-вытворчых сферах. Будуюць дапусцілі небывалае зніжэнне аб'ёмаў, а прыбытак у тэстах падскок у 30 — 40 разоў. Транспартнікі ўвесь час ходзяць у аблвыканком за датацыямі на пасажырскія перавозкі, але маюць неаблігі прыбытак, праўда, за кошт грузавых

перавозак. Жыллёва-камунальная гаспадарка таксама да мільярда набліжаецца па прыбытку.

Дык дзе ўсё гэта дзянецца? Чаму адусюль толькі і чуюцца галасы аб дапамозе? Ці не падманам мы самі сябе? Калі коратка, можна адказаць і так: як нажылі, так і пражылі. Незвычайна дарагоўля энергетычных і матэрыяльных рэсурсаў, падаткі, зарплата, якую амаль штомесяц трэба павялічваць, імгненна з'ядаюць усе прыбыткі. Нічога не робіцца па пашырэнню і рэканструкцыі вытворчасці. Усё праядаецца. Усе заняты пошукам сродкаў. І знаходзяць іх — у нашых ушчэнт збыдзельных кішэнях.

Дзе сёння тыя тэарэтыкі, якія яшчэ нядаўна гарантавалі, што рынак з яго свабоднымі цэнамі адрэгулюе ўсё сам? Будзе, маўляў, багатае прадуктаў і тавараў, а нам застанецца толькі

хадыць па супермаркетах і выбіраць. Як на блашаваным Захадзе. Але мы не пажадалі ўлічыць аднаго: пры манопольнай сістэме вытворчасці няма месца рынку. Эсэнтэфускі манопалізм набыў асабліва вытворчую форму: зніжэнне вытворчасці суправаджаецца імклівым ростам цэн.

Наша вобласць — не якая-небудзь суверэнная тэрыторыя. Таму адрэгуляваць усе пытанні на месцы немагчыма. І ўсё ж нейкія захады зрабіць маркуюцца. Праўда, у будучым, у выніку распрацоўкі канцэпцыі новага плана і бюджэту і іх рэалізацыі. Члены выканкома пагадзіліся з думкай старшыні абласнога Савета У.Кулакова аб тым, што трэба мяняць падыходы ў размеркаванні расходнай часткі бюджэту, больш жорстка кантраляваць сродкі, што ідуць з абласной казны. Ужо цяпер дадзены даручэнні правяраць абтунтаванасць расцэнак і цэн у шэрагу галін народнай гаспадаркі, скарачэння аб'ёмаў вытворчасці. Вырашана распрацаваць і прыняць новыя парадкі датацыі.

А.ВІХРОЎ

З УЗНАГАРОДАЙ!

За высокія паказчыкі, дасягнутыя ў вытворчасці збожжа ў 1993 годзе, Ганаровай граматай выканкома абласнога Савета народных дэпутатаў з выдачай першай прэміі ў размер 1,5 мільёна рублёў узнагароджаны:

сярод раёнаў I групы

ПАСТАЎСКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Чэпик Васіль Васільевіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Гарлач Мікалай Васільевіч);

сярод раёнаў II групы

ДОКШЫЦКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Падрэз Іосіф Іванавіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Палачанін Іосіф Мікалаевіч);

сярод раёнаў III групы

ШАРКАЎШЧЫНСКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Клакоўскі Леанід Віктаравіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Лаўрычонак Аля Іванавіч).

(Заканчэнне на 4-й стар.).

♦ ПРАМЫСЛОВАСЦЬ: ЗЛОБА ДНЯ ЗМАЎКАЮЦЬ МАТОРЫ АД КАЛЯРОВАГА ЭКРАНА ПАЦЯМНЕЛА Ў ВАЧАХ

У лютым Віцебскі маторарамонтны завод адзначаў дваццатгадова юбілей, а сёння над ім згусціліся хмары. Прадпрыемства працуе напаласу.

— І не таму, што наша прадукцыя нікому не патрэбна, — лічыць дырэктар завода Мікалай Раманаў Аўчынін. — Наадварот, калгасам і саўгасам неабходна рамантаваць тэхніку, рыхтавацца да вясны. А ў іх няма чым разлічвацца. Калі за мінулы год мы адрамантавалі амаль 11 тысяч рухавікоў, то сёння не дацягваем нават да пачатку тысяч. Прастойваюць амаль усе рамонтныя прадпрыемствы вобласці.

Сапраўды, парадасальная сітуацыя. Галоўныя спажывцы прадукцыі маторарамонтыкаў — калгасы і саўгасы аказаліся неплацежасольнымі. Напрыклад, сёння яны плацяць за літр дызельнага 1.400 рублёў, а прадаюць літр малака за 140 рублёў. Гаспадаркі адмаўляюцца ад паслуг рамонтыкаў. А гэта патражае тым, што палаткі неадвартымаюць значную колькасць угнаенняў, будуць недаараны, недасеяны.

А як выходзіць са становішча самі маторарамонтнікі? Усім сіламі спрабуюць захаваць калектыв, асвойваюць новыя віды работ. І да скарачэння людзей пакуль не дайшло.

Што чакае прадпрыемства ў пачатку свайго другога чарцэстагоддзя? Агтымістычнага адказу наш карэспандэнт не пачуў. Пакуль калгасы і саўгасы будуць стаць на каленях, завод таксама не ўзнімецца. Так тут маркуюць.

Р.ВАЛОДЗІН.

ЭКСПРЭС — ИНФАРМАЦИЯ

Акцыянерамі рыхтуюцца стаць на Віцебскім ордэна Леніна панчошна-трыкатажным камбінате імя КІМ. Канферэнцыя працоўнага калектыву выказалася за тое, каб уключыць прадпрыемства ў спіс па раздзяржаўленню дзяржаўнасці і стварэнню акцыянернага таварыства адкрытага тыпу.

Напэўна, упершыню ў судовай практыцы Фрунзёнскага народнага суда Мінска за непавагу да суда быў аштрафаваны ... супрацоўнік органаў унутраных спраў — С. Місюк, старшы ўчастковы інспектар Фрунзёнскага РАУС. Маёр Місюк бурна пратэставаў супраць дазволенага суддзёй здымак, якія праводзіліся Расійскім тэлебачаннем. Гэта адбылося на працэсе па іску журналісткі Асі Трацюк да С. Місюка аб абароне гонару і годнасці. Міліцыянер заявіў, што не дазваляе здымаць сябе ў форме, і пакінуў судовае пасяджэнне, якое перанесена з-за дзяўчын адказчыка на 10 снежня. Гонар мундзіра абдызнецца С.Місюку ўсёго ў 500 рублёў.

Некаторыя сродкі масавай інфармацыі абнародавалі ў апошні час сенсацыйныя заявы народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Я.Новікава аб нібыта разгледжаных у 1992 — 1993 гадах рознымі судовымі інстанцыямі Беларусі каля дзесятка палітычных спраў, іштучна пераведзеных у сферу грамадзянскага права, але на сутнасці накіраваных супраць дэмакратычна настроеных дэпутатаў, пісьменнікаў, журналістаў, актывістаў грамадска-палітычных арганізацый, друкаваных выданняў. Прэс-служба Вярхоўнага суда

Рэспублікі Беларусь рашуча абвергла гэтыя домыслы, якія не маюць пад сабой ні прававой, ні грамадзянскай падставы. Падкрэслена, што ўсе справы, у тым ліку звязаныя з абаронай годнасці і гонару грамадзян або арганізацый і надалей будуць разглядацца ў судах толькі ў адпаведнасці з законам — усебакова, поўна і аб'ектыўна, без палітычнай прадубяжасці.

Прэзідэнт ЗША Клінтан праз год пасля свайго выбарання дасягнуў самага нізкага ўзроўню папулярнасці з усіх амерыканскіх прэзідэнтаў за пасляваенны перыяд. Паводле даных апошняга апытання, толькі 49 працэнтаў амерыканцаў адабраюць яго дзейнасць.

Норкавы бум дакаціўся і да Віцебшчыны. Невядома, "прагрызлі" сетку на звераферме калгаса "Дружба", што ў Браслаўскім раёне, бесперашкодна ўкралі 121 племянную норку на 24,2 мільёна рублёў.

І снежня адзначаецца Сусветны дзень прафілактыкі СНІДу. У Беларусі пройдзе тыдзень прафілактыкі гэтага небяспечнага захворвання — з 1 па 7 снежня.

Два дні знаходзіўся ў Віцебску нямецкі прафпрамальнік Ёрген Ліонхард. Ні з адной з нашых фірм ён не заключыў ніякага кантракта, калі не лічыць папярэдняю дамоўленасцю аб вырабе сучасных шахмат.

Законнасці ў прыватызацыі жылля ў калгасам і саўгасам запатрабавуў заўчора, выступаючы на сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, народны дэпутат ад Лёзненскай выбарчай акругі Іван Авін. Падставай для такой заявы паслужыла праверка скаргаў на Лёгойшычыне.

Паводле паведамленняў інфармацыйных агенцтваў, рэспубліканскіх і замежных газет.

Тое, што ў нашай прамысловасці і сельскай гаспадарцы поўны завал, бачна і зразумела, напэўна, кожнаму, а не толькі народным дэпутатам. Нездарма на праходзячай зараз сесіі Вярхоўнага Савета рэспублікі на першае месца ў парадку дня яны паставілі ўсё ж не Канстытуцыю, а менавіта блок эканамічных пытанняў. Не лепш сёння справы і на транспарце. Гэта яскрава відаць з гутаркі нашага карэспандэнта Л.Макаранкі з начальнікам вытворчага аб'яднання "Віцебскаблаўтатранс" А.А.СЕМЯНЦОМ.

— Аляксандр Аляксеевіч, з якім бы аўтамабілістам у апошні час ці загаварыў на конт работы, усе літаральна лямантуюць. Няўжо і ў вас складаецца абстаноўка не катастрофічная абстаноўка?

— На жаль, гэта сапраўды так. Вы ж разумееце, што транспарт з'яўляецца перадачным звяном паміж усімі астатнімі галінамі народнай гаспадаркі, і любы ўзрушэнні ў ім немінуча адмоўна адбіваюцца на нашай дзейнасці. А ў нас жа ёсць яшчэ і свае спецыфічныя праблемы. Увогуле прамі скажу: мы рэальна стаім на мяжы поўнага спынення з усімі адпаведнымі вынікмі. Як для прадпрыемстваў і арганізацый, так і для насельніцтва. Рэзкае павышэнне цэн на энергарэсурсы і прынятыя ўрадам у сувязі з гэтым рашэнні паставілі нас проста ў невыноснае становішча.

— Можна, мы пагаворым спачатку аб агульных праблемах, а потым асобна пра грузавыя і пасажырскія перавозкі? Як для вас лепей?

— Ведаеце, беды і там, і тут адны і тыя ж. Крах фінансаў, дарагобы і частыя перабоі з палітыкай — гэта, бадай, галоўнае, што псуе нам зараз жыццё і ў грузавых, і пасажырскіх службах. Адносна перавозак грузаў вярта толькі прывесці такую лічбу — наша кліентура запісала нам 3 мільярды 200 мільянаў рублёў. Самі ўявіцеце, што гэта за сума і як можна ў такіх умовах яшчэ некай працаваць, вазіць грузы, выплачваць людзям зарплату. Цяжка, надзіваць цяжка. Адны і тэжэйныя мы засяродзілі тут увагу іменна на пасажырскіх перавозках, бо яны, як кажуць, больш сацыяльна значныя, датычыць усіх жыхароў вобласці і шчыраючы выбухам народнай незадаволенасці.

— Вы лічыце, што і такое можа здарыцца?

— Так, можа. Няўхільнае павышэнне цэн на энерганосныя паставілі пасажырскія аўтагаспадаркі перад дзімай: або спыненне работы нагул, або рэзкае скарачэнне перавозак людзей і ў гарадах, і на сяле. На працягу апошняга года мы ўжо да мяжы зменшылі колькасць маршрутаў і рейсаў аўтобусаў у вобласці. Каб забяспечыць нармальную дзейнасць нашых калектываў, цяпер неабходна было б падняць кошт праезду ўвосем — дзесяць разоў. Скажыце, які пасажыр гэта вытрымае? А між тым паліца, на якім трымаецца аўтагаспадарка, падарэжана за гэты год у 22 разы. Калі яшчэ і студэнты трымаюць каштавала

60 тысяч рублёў, то сёння — мільён 200 тысяч. А нам толькі на суткі для аўтобусаў патрэбна ка-

◆ РЫНАК І МЫ

Аляксандр СЕМЯНЕЦ:

«Аўтобусы НА МЯЖЫ СПЫНЕННЯ»

ля ста тон паліва, якое абыходзіцца больш чым у сто мільянаў рублёў. Дзённая ж выручка за прададзеныя білеты і талоны на гарадскіх і прыгарадных маршрутах складае ўсяго 5,4 мільёна рублёў. Бачыце розніцу? У аўтагаспадарку проста няма сродкаў як на набывіццё паліва, так і наогул на сваё існаванне.

— І ўсё ўпіраецца ў паліва?

— Не, не толькі. Прычыны сённяшніх праблем у пасажырскіх перавозках тояцца глыбей, чым гэта здаецца на першы погляд. Пры рэарганізацыі рэспубліканскага Міністэрства аўтамабільнага транспарту і ўваходжанні яго ў якасці аднаго са структурных падраздзяленняў у Міністэрства транспарту і камунікацый у пасажырскіх аўтагаспадарках не аказалася гаспадарка. Хто зараз адказвае ў Беларусі за пасажырскія перавозкі, каардынуе іх? Практычна ніхто. Пасажырскі транспарт аказаўся разарваным на шматкі па розных ведамствах. Мінскі пасажыраўтатранс адносіцца да камунікацыйнай уласнасці, некаторыя абласныя аўтааўтамабілі, як і наша, — да рэспубліканскай, шэраг прадпрыемстваў працуюць на арэнды, зусім асобна. Словам, кожны варыянт у сваім саку, прадстаўлены сам сабе ў вырашэнні ўсіх цяжкасцей. Як хочаш, як можаш, так і выкручвайся.

Да таго ж пры рэарганізацыі рэспубліка перадала тарыфную палітыку на месцы. У Мінску сёння тарыфы ўстанаўлівае гарвыканком, у абласцях — аблвыканкомы, на міжгародніх перавозках — міністэрства. Зноў размежаванне, хоць тарыфная палітыка, на мой погляд, пайшла быць у рэспубліцы адзінай і скаардынаванай, бо яна — аснова гаспадарчай дзейнасці прадпрыемстваў.

Далей. Дзяржава, а дакладней, Савет Міністраў зараз практычна не нясе ніякай адказнасці за пасажырскія перавозкі. Я звяртаю на гэта ўвагу таму, што

ва ўсіх развітых краінах пасажырскі транспарт з'яўляецца дзяржаўнай інфраструктурай.

— Ва ўсіх краінах?

— Падкрэсліваю, ва ўсіх развітых краінах адказнасць за пасажырскі транспарт нясе дзяржава, яна ўсяляк падтрымлівае яго развіццё, фарміруе тарыфную палітыку. Мы ж, як гэта ні дзіўна, аказаліся зараз адрэзанымі ад дзяржавы, хоць каму-каму, а нам з нашым нізкім узроўнем жыцця, асабліва на сяле, яшчэ доўга давядзецца ў перавозках людзей разлічваць на

свайго тавару. А як являецца страчаны мільёны нам? Аніж, гэта, маўляў, наша асабістае гора.

— Так, вам не пазайздросціць. Тым не менш вы ж яшчэ некай працуеце?..

— А што нам застаецца? Спыніць аўтобусы, не выпускаць іх з парку? Паралізаваць работу прамысловасці, іншых арганізацый і ўстаноў? Яшчэ больш ускладніць жыццё людзей? І чым гэта можа скончыцца? Здагадацца не цяжка. Шкада толькі, што не ўсе, каму належыць па абавязку службы, дума-

грамадскі транспарт. Уваходзячы ж у Міністэрства транспарту і камунікацый дэпартамент, які нас курыруе, не адказвае за гаспадарчую дзейнасць ініцыятыўных падраздзяленняў. Здаўляецца? Але гэта так. Наша дзяржава ставіцца да нас, як да пасынка.

— Шчыра кажучы, мяне вашы словы сапраўды крыху здзіўляюць...

— Ну што ж, паспрабую раскрыць сітуацыю хоць бы на такіх фактах. Сёння ў Беларусі амаль палавіна пасажыраў мае права на бесплатны праезд на гарадскім транспарце. Добра гэта для людзей? Напэўна, добра. Але ж, даючы такую льготу, урад павінен паклапаціцца аб кампенсцыі нашых страт. Скажам, летась у кастрычніку права на бесплатны праезд атрымалі пенсіянеры, якіх у вобласці амаль 300 тысяч з мільёна 400 тысяч усіх жыхароў. Меркавалася, што на працягу месяца будзе прадумана, як пакрыць звышзатраты гэтых транспартнікаў. Меркавалася, аднак і па сённяшні дзень пытанне застаецца адкрытым. Гэта ж датычыцца таксама ваеннаслужачых, дэпутатаў, студэнтаў, а ўвогуле 52 катэгорыі розных ільготнікаў. Мы зусім не супраць таго, каб за службавыя ці малазабеспечаныя людзі ездзілі бесплатна або за паловінную плату, але ж нельга рабіць гэта за наш кошт!

— Напэўна, з-за гэтага ў вашу касу не паступаюць невялікі грошы.

— Канечне. Але і гэта не ўсё. Сёння ў верасні ўрад прыняў рашэнне аб продажы паліва па свабодных цэнах. Здавалася б, пры жорстка ўстаноўленых тарыфах за праезд пасажырскаму транспарту будучы некай вернуць яго дадатковыя расходы. І зноў нічога падобнага не адбылося, нас паставілі ў упоравен з усімі астатнімі, напрыклад, тымі ж камерцыйнымі структурамі, якія кожны лішні затрачаны рубль вярнуць праз павышэнне цаны

ую пра гэта. А стрэлчніцаў, як заўсёды, потым знойдуць. Аднак я хачу сказаць яшчэ пра адну дзіўную акалічнасць. Нядаўна ўрад абавязаў нас плаціць за спажываемую электраэнергію, цяпло і газ расійскімі рублямі. Гэта ўжо не лезе ні ў якія вароты. Ну ўявіце, дзе можа аўтавакал ці аўтапарк, які ажыццяўляе пасажырскія перавозкі ў горадзе, зарабіць гэтыя расійскія рублі? А калі ён купіць іх у банку па існуючым курсу за "зайчыкі", дык наогул вымушаны будзе пайсці па свеце з торбай. Лічу, што такія адносіны да пасажырскіх транспарту з боку дзяржавы інакш як недарэчнымі не назавеш.

— Але ж, Аляксандр Аляксеевіч, наколькі я ведаю, вы атрымліваеце пэўную дапамогу з бюджэту...

— Атрымліваем. Толькі ў якім размеры? За дзевяць месяцаў сёлета аб'яднаны выдзелены за пасажырскія перавозкі 2 мільярды 719 мільянаў рублёў дадатку. І ў той жа час яно заплаціла з іх 1 мільярд 457 мільянаў рублёў падаткаў. Вось і падлічыце, што нам застаўся. Адной рукой даюць, а другой забіраюць. І гэта ў заведзена стратнай арганізацыі! Хіба можна назваць такую падатковую палітыку разумнай?

— Скажыце, а якія наогул страты вы панеслі на пасажырскіх перавозках за тры кварталы?

— Звыш 2 мільярдаў 200 мільянаў рублёў. Калі падатковае палітыка і далей будзе такой у літаральным сэнсе слова разаральнай, пасажырскі аўтагаспадарка немінуча падцерпіць хутка поўны крах. Мы курыце самі. Паводле існуючых норм мы павінны спісаць сёння амаль 60 працэнтаў аўтобусаў, якія заняты на гарадскіх маршрутах, і больш палавіны — на міжгародніх, бо яны даўно выхадзілі сваё. Павінны, але не спісваем — няма чым іх замяніць. Вось ужо на працягу трох

год рухомы састаў не абнаўляецца. Калі раней аб'яднанне штогод атрымлівала да 200 новых аўтобусаў, у тым ліку да 40 "Ікарусаў", розных запчастак прыкладна на мільён долараў, то за апошнія тры гады, паўтараю, не атрымалі нічога. Дзякуй людзям, што яны некай прымураюцца падтрымліваць у рабочым стане старыя машыны — калі б не іх вынаходлівасць і ўмельства, не ведаю, як бы зараз вазілі пасажыраў. На новую тэхніку ў нас саміх проста няма грошай. Як набыць "Ікарус", калі ён каштуе 110 тысяч долараў? А "ІАЗ" — 65 мільянаў карбонаў.

— Пагадзіцеся, што так бясконца не можа працягвацца. Без своєчасовага абнаўлення аўтобусага парка ў адзін далёка не цудоўны момант вы можаце аказацца ля разбітага карыта...

— Згодзен. Калі дзяржава не дапаможа нам, так яно і будзе. І спадзявацца на цуд не прыходзіцца.

— Ёсць хоць нейкая надзея на дапамогу дзяржавы? Як вядома, фінансы рэспублікі ў бядачным стане.

— Тым не менш у гэтай сітуацыі дзяржава абавязана выразна вызначыць сваю пазіцыю адносна пасажырскіх транспарту. Тут трэба дакладна размежаваць, што павінен зрабіць урад рэспублікі, што — вобласці, гарадскі раён, а што — самі аўтагаспадаркі. Толькі разам і дружна можна некай выцягнуць гэты цяжкі воз. Іншага выйсця няма, бо ніякі добры дзядзька не вырашыць нашы праблемы, разлічваць неабходна толькі на свае сілы. Дарэчы, у рэспубліцы існуе праграма падтрымкі пасажырскіх транспарту, але яна ўвесь бягучы год бясконца дапрацоўваецца і калі пачне рэалізоўвацца — невядома. А ў ёй, трэба аддаць належнае, прадугледжана шмат чаго такога, што павінна паспрыць палепшэнню справы. Задача заключалася ў тым, каб гэта праграма ўвайшла ў фарміраванне бюджэту рэспублікі на 1994 год. Калі ж гэта не адбудзецца, пасажырскі транспарт пратрымаецца максімум да вясны ці лета наступнага года.

— Аляксандр Аляксеевіч, а ці не занадта песімістычна вы глядзіце на рэчы?

— Думаю, што заўсёды трэба глядзець праўдзе ў вочы і не цешыць сябе пустымі надзеямі. Становішча настолькі сур'ёзнае, што аб гэтым павінны ведаць усе і ў першую чаргу органы ўлады, ад якіх залежыць хутчэйшая фінансавая падтрымка пасажырскіх служб.

— Што ж, будзем спадзявацца на лепшае.

Гутарку вёў
Л.МАКАРАНКА.

◆ СВЕЦКАЯ ХРОНІКА КРЫМІНАЛЬНЫЯ "ТАЛЕНТЫ" ДЗЕЙНИЧАЮЦЬ

У сталіцы нашай рэспублікі існуе падпольная кінастудыя, якая займаецца вытворчасцю парнаграфічных стужак. Відэакасеты прадаюцца і на замежжы (часцей студэнтам з Захаду) за долары. Яны купляюць гэту прадукцыю з задавальненнем з-за яе "незвычайнай экзатычнасці".

Міліцыя займаецца пошукам новаспечаных парнавытворцаў, але пакуль безвынікова. Ходзяць чуткі, што адна з "гераній" стужак — віцэблянка.

НА "КРУЧКУ" МІСІЯНЕРАЎ

Грамадзянін Л. з Віцебска, трапіўшы некай на сход адной заходняй рэлігійнай місіі, якія апошнім часам распаўсюдзілі сваю дзейнасць на тэрыторыі былога Саюза, быў прыёмна адзіўлены, атрымаўшы замест сваіх ушчэнт зношаных рэчаў гуманітарную дапамогу ў выглядзе прстойных чаравякаў і касцюма. Дзейнасць "спонсараў", відавочна, была накіравана на наступную зацікаўленасць місіі.

Падумаўшы, Л. вырашыў "зацікавіцца" і ў наступны раз павёз на веласіпедзе. Можа, дадуць аўтамабіль?

А.КАМАР.

НАВІНЫ СА ШТАБ-КВАТЭРЫ СНД

Як заявіў карэспандэнт Белінфарма выканаўчы сакратар СНД Іван Каратчэня, практычна сфарміраваны новы штат каардынаторных органаў Садружнасці. Ён павялічыўся ў два разы і складае 175 чалавек. Служба беспэкі, паводле слоў Івана Каратчэня, складаецца з трох чалавек, асноўнай яе функцыяй з'яўляецца каардынацыя дзейнасці з органаў беспэкі дзяржаў, у якіх праводзяцца сустрэчы. Сам выканаўчы сакратар не прадстаўляе ніякую дзяржаву, а з'яўляецца міжнародным чыноўнікам. Інтэрэсы дзяржаў-удзельніц Садружнасці будуць прадстаўляць паслы, якія атрымалі назначэнні ад кіраўнікоў дзяржаў. Расія, паводле Івана Каратчэня, рыхтуе надзвычайнага і паўнамоцнага пасла пры каардынаторных органах Садружнасці.

Як адзначыў Каратчэня, да выбараў у Расіі ніякіх важных сустрэч у рамках СНД не прадбачыцца. Іван Каратчэня таксама паведаміў, што ў яго адбылася тэлефонная размова з кіраўніком Грузіі, які выказаў шкадаванне, што Беларусь — адзіная дзяржава Садружнасці, якая не выказала сваіх адносін да жадання Грузіі ўступіць у састаў СНД.

Ларыса КЛЮЧНИКАВА,
Белінфарм.

◆ ЖЫЦЦЁ, ЯК ЯНО ЁСЦЬ

І нацыянальныя турмы

Суперанізацыя набывае новы размах. Абвясціўшы сабе незалежнай дзяржавай, Беларусь, як і належыць, паклапацілася аб граніцах, мытнях. Што ж, сапраўды гаспадар заўсёды дбае пра моцную агароджу, каб чужыя козы айчынную капусту не папсавалі. Стварыў нацыянальную грашовую адзінку у выявай сімпатычных прадстаўнікоў мясцовай фауны. Але большасць з нас, стаўшы ўладальнікамі кішэннага "зварынца", чамусьці не разбагацела, а пачала енчыць, як тыя зайчаняты, што заблудзілі ў аўсе.

Між тым рынак патрабуе далейшых крокаў па шляху суверэнізацыі. Мы сказалі расіянам, каб тыя забіралі ў нас лішніх вясельных. Расіяне нам заявілі: неадкладна прымайце ад нас сваіх алачынцаў і выхоўвайце іх самі ва ўласных турмах.

Такая кіпучая дзейнасць ідзе, што аж гай шуміць. Маюцца на

ўвазе і лісьняны масівы, якіх багата на Віцебшчыне, дзе здаўна размяшчаліся вясельныя гараджы і засакрэчаныя аб'екты. Многія з іх ужо апусцелі, прыставаўваюцца для выкарыстання ў народнай гаспадарцы.

Бравыя ракетчыкі, якія дыслацыраваліся на Пастаўшчыне, таксама пакуюць чамаданы. А асобныя ўжо ад'ехалі. Да капца года дывізія павінна поўнацю пакінуць нашы мясціны. Матэрыяльныя каштоўнасці вайскоўцаў, безумоўна, возьмуць з сабой. Але гэта не азначае, што пасля іх застане пустое месца. Амаль на саракагектарнай плошчы ў прыгарадным лесе стаіць каля сотні розных збудаванняў. Вось і ўзнікла думка размясціць тут папраўча-працоўную калонію ўзмоцненага рэжыму.

Адны гаспадары ўходзяць, іх месца адразу ж займаюць новыя. Ідзе камплектаванне штатаў, ва-

дуцца работы па пераабсталяванню памяшканняў. Дзе стаялі стратэгічныя ракеты, там будуць вытворчыя цэхі, склады.

Ды толькі не заўсёды так гладка праходзіць "канверсія". Непадалёк ад ракетчыкаў знаходзіліся будбатуцы. Рэшткі іх нерухомай маёмасці былі падзяшчаныя прададзены камерцыйным структурам. Што пайшло на алом, а многае было раскраслена.

Мяркуюцца, што праз нейкі час сюды, у абсталяваную зону, прыбудзе і кантынгент — звыш тысячы асуджаных. А ўсяго, як паведамылася ў друку, расійскае кіраўніцтва вырашыла накіраваць Рэспубліцы Беларусь прыкладна дзесяць тысяч нашых супляменнікаў з кримінальнымі адмецінамі ў біяграфіі. Хоць і брыдкія, але нашы. Не адмовіцца! Трэба берагчы гонар суверэнітэту.

А.ВІХРОЎ

І песню зачаў гарманіст
Пра сінія вочы дзяўчыны...

Фота Г. ЖУКАВА.

3 УЗНАГАРОДАЙ!

(Закапчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Ганаровай граматай аблвыканкома з выдачай другой прэміі ў суме 1 мільён рублёў узнагароджаны:

срод раёнаў I групы

УШАЦКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Баруноў Іван Іванавіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Шабанаў Валерый Васільевіч);

срод раёнаў II групы

ДУБРОВЕНСКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Ляшчынскі Міхаіл Аляксандравіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Дулінец Браніслаў Нобертавіч);

МІЕРСКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Паплаўскі Іван Уладзіміравіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Схавародка Уладзімір Юр'евіч);

ШУМІЛІНСКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Ганчароў Ягор Сцяпанавіч, старшыня раённага аграпрамысловага вытворчага аб'яднання "Шумілінскае" Штуроў Міхаіл Вільгельмавіч);

срод раёнаў III групы

ГЛЫБОЦКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Сініцкі Віктар Іосіфавіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Аляксандр Васільевіч);

АРШАНСКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Мішульскі Фёдар Віктаравіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Аляксандр Васільевіч);

райвыканкома Васкоўскі Леанід Якаўлевіч).

За высокія паказчыкі, дасягнутыя ў вытворчасці льнопрадукцыі ў 1993 годзе, Ганаровай граматай аблвыканкома з выдачай першай прэміі ў размер 800 тысяч рублёў узнагароджаны:

ДОКШЫЦКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Падрэз Іосіф Іванавіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Палачанін Іосіф Мікалаевіч);

другой прэміі ў размер 500 тысяч рублёў

ДУБРОВЕНСКІ раён (старшыня раённага Савета народных дэпутатаў Ляшчынскі Міхаіл Аляксандравіч, начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома Дулінец Браніслаў Нобертавіч);

За дасягненне высокіх паказчыкаў па вытворчасці збожжа ў 1993 годзе, Ганаровай граматай аблвыканкома з выдачай першай прэміі ў размер 500 тысяч рублёў узнагароджаны:

калгас "Чырвоны барацьбіт" Чашніцкага раёна (старшыня калгаса Латушкін Васіль Сцяпанавіч);

другой прэміі ў размер 300 тысяч рублёў

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

трэцяй прэміі ў размер 200 тысяч рублёў

калгас "Зара камунізму" Докшыцкага раёна (старшыня калгаса Новікаў Уладзімір Мядовіцкі).

За дасягненне высокіх паказчыкаў па вытворчасці льнопрадукцыі ў 1993 годзе, Ганаровай граматай аблвыканкома з выдачай першай прэміі ў размер 500 тысяч рублёў узнагароджаны:

калгас "Чырвоны сцяг" Докшыцкага раёна (старшыня калгаса Лаўцэвіч Міхаіл Антонавіч);

другой прэміі ў размер 300 тысяч рублёў

калгас "Рыдальскі" Талачынскага раёна (дырэктар саўгаса Герасіменка Міхаіл Васільевіч);

трэцяй прэміі ў размер 200 тысяч рублёў

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Мароз Анатоль Мікалаевіч).

За высокія паказчыкі, дасягнутыя ў вытворчасці кармоў у 1993 годзе, Ганаровай граматай аблвыканкома з выдачай першай прэміі ў размер 500 тысяч рублёў узнагароджаны:

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

другой прэміі ў размер 300 тысяч рублёў

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

граматай аблвыканкома з выдачай першай прэміі ў размер 500 тысяч рублёў узнагароджаны:

калгас "Чырвоны сцяг" Докшыцкага раёна (старшыня калгаса Лаўцэвіч Міхаіл Антонавіч);

другой прэміі ў размер 300 тысяч рублёў

калгас "Рыдальскі" Талачынскага раёна (дырэктар саўгаса Герасіменка Міхаіл Васільевіч);

трэцяй прэміі ў размер 200 тысяч рублёў

калгас "Гігант" Дубровенскага раёна (старшыня калгаса Мароз Анатоль Мікалаевіч).

За высокія паказчыкі, дасягнутыя ў вытворчасці кармоў у 1993 годзе, Ганаровай граматай аблвыканкома з выдачай першай прэміі ў размер 500 тысяч рублёў узнагароджаны:

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

другой прэміі ў размер 300 тысяч рублёў

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

трэцяй прэміі ў размер 200 тысяч рублёў

калгас "Зара камунізму" Докшыцкага раёна (старшыня калгаса Новікаў Уладзімір Мядовіцкі).

За дасягненне высокіх паказчыкаў па вытворчасці льнопрадукцыі ў 1993 годзе, Ганаровай граматай аблвыканкома з выдачай першай прэміі ў размер 500 тысяч рублёў узнагароджаны:

калгас "Чырвоны сцяг" Докшыцкага раёна (старшыня калгаса Лаўцэвіч Міхаіл Антонавіч);

другой прэміі ў размер 300 тысяч рублёў

калгас "Рыдальскі" Талачынскага раёна (дырэктар саўгаса Герасіменка Міхаіл Васільевіч);

трэцяй прэміі ў размер 200 тысяч рублёў

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

калгас імя Тэльмана Лепельскага раёна (старшыня калгаса Ляшчынскі Алег Аляксандравіч);

У Віцебскім вучылішчы мастацтваў прайшоў традыцыйны агляд-конкурс беларускіх абрадаў, у якім прынялі ўдзел навучэнцы старэйшых курсаў. Мерапрыемства праводзілася ў рамках вывучаемага прадмета па гісторыі Беларусі. Гэта былі своеасаблівыя тэатралізаваныя спаборніцтвы нахштальт клуба вясёлых і знаходлівых паміж навучэнцамі розных аддзяленняў.

Журы ў складзе пяці чалавек, сярод якіх быў і кіраўнік ансамбля "Лявоніха" Л. С. Барадуля, аднагалосна вызначыла пераможцу — групу навучэнцаў аддзялення народных інструментаў.

Ганна ПЛАТОНАВА.

На здымках: удзельнікі конкурсу ў час выступлення.

Фота Г. ЖУКАВА.

Калонка

АДЗЕЛА ПІСЬМАЎ

АДНОЎЛЕНЫ «ГУЛАГ»

Гартаю пісьмы чытаю, што ляжаць перада мной. Умоўна падзяляю раздзяленую пошту на "застойную" і "перабудавальную". Да першай групы адношу лісты з пытаннямі, якія былі актуальнымі яшчэ ў тыя старыя часы, але і па сёння застаюцца такімі ж. А ў другую трапляюць пісьмы з праблемамі, якія раней нам і ў самым дрэнным сні не маглі прысніцца, з праблемамі, народжанымі так званай перабудовай і наступнымі шматлікімі "паўзучымі" пераваротамі.

Першы стос пісьмаў можна назваць камунальна-бытавым. Як і дзесяці год дагэтуль, гараджане скардзяцца на адсутнасць цяпла і вады ў кватэрах, на няўважлівасць і грубасць работнікаў сферы абслугоўвання, на перабор у рабоце транспарту. Тое самае, што было і раней, толькі больш абвострана і... амаль безнадзейна на нейкія перамены да лепшага. Ненавідны "таталітарызм" "дэмакраты" адрэнулі, а з законам, якія б сталі на варце інтарэсаў людзей, не спяшаюцца. Вось таму мы сёння нікому непатрэбныя. І нават нездароты, як спажывцы, напрыклад, гарацкай вады і цяпла і як пасажыры трайлеры і аўтобусаў мы нават шкоднікі — без нас было б лягчэй.

Па выхадных вечарам, бліжэй да ночы, не працуе гарадскі транспарт. Уласна, у гэты час сапраўды няма чаго рабіць у горадзе. Але ж працуюць вёскі, людзі адзядзюжаюць і прыязджаюць. Як ім дабрацца дадому з сумкамі і чамаданамі, з малымі дзецьмі? А можа, і пазды спыніць на ноч? Улады, відаць, думаюць, што мы багатыя і можам скарыстацца таксі. Што ж, таксістам (і дзяржаўным, і прыватным) у гэты час прадстаўляецца поўная свабода. І нельга не думаць, што яны яе выкарыстаюць спаўна. Тое, што яны ўмеюць гэта рабіць, мы і раней не сумняваліся. Толькі вось дзе знайсці гэтыя тысячы, нават дзесяці тысяч, каб расплаціцца за прадстаўленую цудоўную магчымасць шыкоўнае дэкацы пасля дзесяці гадоў вечара з вэзкала дадому. Ведаю, што можа, у кожнай імя "лішня" грошай, вымушаны ноч сядзець на вэзкала, каб затым раптам адпрэжыцца дамоў першым аўтобусам ці трамваем... Дык што, вы мне парадзе галасавць за такую "дэмакратыю" і "самастойнасць"? Хоць! Я ўжо адан раз галасавалі за Саюз...

Гэта радзі з пісьма віцязьбіна В.С. Лаўрыновіча. Вельмі многіх гараджан закрывала заўчаснае спыненне руху гарадскога пасажырскага транспарту ў выхадны дні. І прычына быццам бы аб'ектыўная — энергетычныя цяжкасці. Але калі глянуць глыбей, то за гэтай "аб'ектыўнасцю" мы ўбачым процілегласць ёй.

Думаю, невялікадога аўтар пісьма нагадаў пра той, скасаваны ў Віцебску, Усеагуны рэфэрэндум. Нас сёння стараюцца пераканаць, што падзел СССР быў непазбежным, што не ў Велавенскай пачынаў, дык не ў Карпатах ці ў тамбоўскіх лясах, але ўсё роўна рэспублікі аддзяліліся б. Што ж, калі мець на ўвазе настойлівасць, з якой вядомаму "тройку" расчлаўнялікаў ішла да сваёй мэты, то трэба пагадзіцца, што не там, дык у іншым месцы Саюз яны ўсё роўна разарвалі б на кавалкі. Усё пытанне ў іншым: скарыстаўшы сваю часовую ўладу, "тройка" паручыла закон (а вынікі рэфэрэндуму і з'яўляюцца ім), распатала думкі, надзеі і спадзяванні мільянаў і мільянаў людзей. У тым ліку і нашы з вамі. І менавіта ад гэтай аб'ектыўнасці, як ад печы, і трэба танцаваць. Хоць, папраўдзе, і не да танцаў.

Гісторыя не мае ўмоўнага ладу, але я ўпэўнены: калі б у нас апошнія восем год былі іншыя кіраўнікі дзяржавы, яны б дбалі пра свой народ і Аляхну, не мелі б мы і тысячы часткі тых праблем, што завалілі сёння на нашы плечы. "Не магу сабе ўявіць, каб я да "перабудовы" мог падумаць, што некалі ў магазіне не купіш ні хлеба, ні цукру, ні нават цыгарэт... піша ў рэдакцыю ветэран вайны і працы, жыхар вёскі Вітунчы Дошчыцкага раёна А. Пісарэнка. — А за тое, што дадуць табе ва ўстанове даведку, трэба будзе плаціць... Прычынка курцы, канечне, шкодная, але стойкая. І асабліва ў тых, хто ўпершыню закурываў у апошні А. Цяпер і хацеў бы, ды не кінуў — жыццё не дае... Сённяшні "дэмакраты" праніклі да ўлады, крывяножыны сталінікі ГУЛАГ. Але ж у якую бездзень яны кінулі народ? Вакол беднасць, злачыніцтва, беспрацоўе, безвыходнасць... Па ўсім выходзіць, што новы ГУЛАГ узводзіць..."

У. ТАЛЯРОНАК.

Прачытала ў газеце маналог Я. Шыпілы "І душу трэба насыціць..." і задумалася. Што ж вы, даражнікі коласавы, забыліся пра аршанцаў? Чым жа мы вас пакрыўдзілі? Мы ж таксама хацелі б свае душы насыціць.

Маналогваруў у больш, далёкае. Калісьці была сталым наведвальнікам нашага тэатра, не прапускала ніводнай прэм'еры. Лічыла за шчасце пазнаёміцца з кім-небудзь з артыстаў. Прывітанне, як у пасляваенныя гады аршанец Мікола Алтухоў напісаў для коласавы п'есу (калі не памылуюся, называлася "Сын") з партызанскага жыцця. У тыя часы гэта тэма ўсіх хвалявала.

На прэм'еру паехала некалькі аршанцаў, у тым ліку яго маці, санітарка нашай бальніцы, і я. Спектакль прайшоў паспяхова. Гледачы шмат алладзіравалі артыстам Анатолю Шэлегу, Фёдару Шмакаву, Зінаіда Каняпельца і іншым. Потым выклікалі на сцэну аўтара. Мікола быў зусім малады, саромеўся, неяк вуглавата кланяўся, прыкладаючы далоні да грудзей. Потым быў банкет у рэстаране. Шмат было

сказана добрых слоў аўтару і артыстам. Хацелася б ведаць: я нічога не пераблытала? Гэта бы так даўно, мабыць, гадоў 35 — 40 назад. Што так называлася п'еса? Мажліва, іграў у тым спектаклі Цімох Сяргейчык,

◆ РЭЗАНАНС

Парадуйце аршанцаў спектаклем!

Анатоль Трус, А. Радзюльска — любімыя артысты таго часу, мажліва, я іх памятаю па іншых п'есах, у іншых ролях.

Кожная сустрэча з любімымі артыстам не толькі на сцэне, а і ў жыцці пакідае ў душы глыбокі след. Не было б шчасця, дык няпошчасце паматло — здаецца, так кажуць у народзе. Вось і мне пашанцавала ўгледзець нейкія асаблівае акцёрскае жыццё. У М. Ярмаленкі аднойчы забале-ла горла, павысілася тэмпература. Як урач прапісала яму строгі дамашні рэжым. Але гэты цяжкахворы адмовіўся ад бальнічнага ліста:

— Мушу працаваць — і ўсё!

З тых далёкіх часоў я зразуме-ла, які нялёгкі хлеб у артыста.

У маёй прыяцельніцы з Віцебска, звалі яе Марыя Абрамаўна, любілі сустракацца артысты за кубкам чаю. Вядома, да чаю яшчэ было тое-сёе. Назірала за імі і

зайздросціла: як жа яны ўмеюць вяселіцца, жартаваць! Асабліва мне падабалася іх вострая крытыка адзін аднаго. Але ніхто не крыўдаваў. На іншыя ж тэмы, акрамя тэатральных, павярнуць размову было немагчыма.

А ў Оршы мне пашчасціла запытаць да сябе ў госці артыстаў, калі яны ў нас гастралювалі. Я пазнаёмілася тады з Г. Дубавым і яго жонкай (прабачце, прозвішча яе не памятаю). Цэлы тыдзень у Оршы было сята. Калі не памыляюся, было гэта ў 1984 годзе. Цудоўная вясень, усюды толькі і чуваць былі размовы пра віцебскі тэатр, пра спектаклі, акцёраў. Асабліва цёпла аршанцы

прынялі работу коласавыцаў "Па-адынак" — спектакль, прысвечаны нашаму легендарнаму К.С. Заслонаву. Ролю Заслонава выконваў Я. Шыпіла. У зале прысутнічалі былыя партызаны і падпольшчыкі.

Дзякуй, родныя, быццам з дзядзькам Косцем зноў пабачыліся, — выціраючы слёзы, казалі яны.

Напэўна, лепшых слоў і не трэба. Цудоўна тады сыгралі ролі фашысцкіх афіцэраў народныя артысты Беларусі Г. Дубаў і У. Куляшоў, ускрылі звырынуў сутнасць фашысцкай маралі. Драматург М. Матукоўскі разам з калектывам тэатра знайшоў вельмі ўдалы падыход у паказе сувязі пакаленняў, а таксама ў трактоўцы вобраза К. Заслонава — не толькі як партызанскага ваяжы, але і як мужа, бацькі, та-варыша. Заслонаўцы ішлі на смерць дзеля міру на зямлі, яны

верылі, што гэта будзе апошняя вайна.

Не думаў К.С. Заслонаў, што тых, хто застаўся жыць, спасцігнуць сённяшнія цяжкасці. Калі б ведаў, узнікся б і скажы: "Людзі, вас шмат! Мільяны! Мільярд! І ніхто ж не хоча вайны і смерці! Дык чаму ж вы страляеце? Што вам дзяліць між сабой? Неба? Зямлю? Сонца? Іх хоць на ўсіх!"

У гэтыя дні адзначаецца 90-годдзе з дня нараджэння А.К. Ільінскага. Удзячная лёсу, што давалася мне бачыць гэту акцёрскую глыбу, гонар беларускага народа ў ролі першага Нэ-сцёркі ў спектаклі, які стаў візітнай карткай тэатра імя Я. Коласа.

Бадай, хоцьці успамінаў. Хацелася б пазнаёміцца з маладымі талентамі, сустрэцца са славу-нымі сучаснікамі. Парадуйце сваіх суседзяў-аршанцаў хоць адным спектаклем. А Я. Шыпілу віншую з юбілеем. Жадаю творчых поспехаў на радасць гляда-чам. Дык чакаем вас!

А. ДЗЕДЗІНЕЦ.

г. Орша.

♦ ЛЮДЗІ. ПАДЗЕІ. ДАТЫ.

На крылах рэвалюцыйнай рамантыкі

28 лістапада спяўняецца 70 год з пачатку заснавання аб'яднання беларускіх пісьмennisкаў "Маладняк". Яно прайшло складаным, часам супярэчлівым шляхам ад ініцыятыўнай групы з шасці чалавек — М.Чарота, А.Александровіча, А.Бабарэкі, А.Дудара, Я.Пущы, А.Вольнага — да Усебеларускага згуртавання паэтаў і пісьмennisкаў, ад першых літаратурных спроб пачаткоўцаў — да твораў арыгінальных і праблемных. Арганізацыйнае афармленне аб'яднання адбылося 28 лістапада 1923 года вакол часопіса "Маладняк", які выходзіў спачатку як часопіс ЦК КП(б)Б і ЦК ЛКСМБ, а з лістапада 1926 года як орган Усебеларускага аб'яднання паэтаў і пісьмennisкаў "Маладняк".

Са згуртаваннем "Маладняк" звязаны масавы прыход у літаратуру таленавітай моладзі, ажыўленне літаратурнага руху ў Беларусі. Стварэнне "Маладняка" Я.Купала вітаў вершам "Арлянтам". Членамі аб'яднання ў розны час былі маладыя паэты і пісьмennisкі П.Трус, А.Якімовіч, К.Чорны, Я.Журба, М.Лынькоў, П.Броўка, П.Глебка, М.Зарэцкі, Т.Кляшторны, Ю.Гаўрук і іншыя. Узнікла Цэнтральнае бюро "Маладняка" ў розныя гады М.Чарот, А.Вольны, Ул.Дубоўка, П.Галавач.

Вялікім аўтарытэтам сярод маладнякоўцаў карыстаўся М.Чарот. Як паэт, як грамадзянін, пісьмі вядомы паэт і грамадскі дзеяч Н.Гілевіч, М.Чарот вырас "на прыгрэтых сонцам Каўстрычкінах загонах Беларусі", калі "прабываліся да жыцця парасткі новых талентаў і хутка набірлі сілы, абцяжучы добры ўраджай". Яго творчасць была першай у беларускай літаратуры спробай мастацкага асэнсавання рэвалюцыйнай рэчаіснасці, яна жыццёва сапраўды нацыянальнай традыцыі, у ёй біўся пульс таго пераможнага часу, калі на нашай зямлі нараджалася новае жыццё.

За кароткі час імя паэта стала вельмі папулярным. Чытачам, маладым паэтам "ад станка і сакі" імпанавала, што яго характар гартваўся на фронце грамадзянскай вайны, ён прайшоў падполле ў час беларускай акупацыі, быў адным з першых сейбітаў на ніве беларускай культуры. У шматгалосым хоры маладых песняроў новай явы М.Чарот па праву займаў месца агульнапрызнанага саліста. Але перш чым стаць запявалым, яму давалося прайсці шлях творчага і грамадзянскага сталення.

Новая рэчаіснасць, поўная рэвалюцыйнага энтузіязму, прыабіла сваімі перспектывамі, нібы штурхала паэта стаць упораваным з ёю, апяваць і ўслаўляць яе. Аптымістычныя матывы, рамантычныя акрыленыя вобразы, маршавыя рытмы, што ўладна ўваходзілі ў чаротавую паэзію ўспрымаюцца як адказ на задатрабаванні часу.

Рэвалюцыя ва ўнёсненні М.Чарота, як і яго аднадумцаў-маладнякоўцаў, — гэта усёмагутная сіла, удзельнікі бітвы за шчасце народа — асілка, здольная пераадолюць свет. У ім жыло адчуванне вялікіх, сусветнагістарычных зрухаў, разуменне таго, што пачынаецца новая эра

ўзаемаадносін жыцця і мастацтва. Ён заклікаў паэтаў ісці разам з пралетарыятам, быць актыўнымі будаўніцамі новага грамадства.

Мае сябры, супольнікі
у працы,
Штурмуеце будучыні
аванпосты!
Мы авыклі перашкодаў
не баяцца —
яны спрыяюць нашаму
узросту.
У час нялёгкай выйшлі мы
у дарогу,
кагорту нашу ксцілі
наваліныцы.
Байкушы розныя
ўздымалі скогаты —
імянуліся прымусяць
нас спыніцца.
А мы ішлі
з імпульсам віратлівым,
а мы ішлі наспыніна і упарта,
і пурпуровых ветразей узавівы
трымалі курс
на сонечнае заўтра.
З нас кожны
рэвалюцыйны пранятый,
кладаём шляхі да новых
дасягненняў.
Узвышышы высім
з пралетарыятам,
здзяйсняячы квяцістыя
імяненні.

Сённяшнім чытачам, магчыма, не ўсё зразумела з лексікі паэзіі маладнякоўцаў. Пурпуровыя ветразі — гэта сімвалічнае ўвасабленне ўзвышаных рамантычных мар аб будучым шчасці, аб заўтрашнім светлым дні. І квяцістыя імяненні — гэта таксама тое вялікае і ўзвышанае, да чаго імкнуліся людзі ў далёкіх дваццатых, куды скіроувалі свой позірк маладыя паэты.

З вышнімі сённяшняга развіцця беларускай літаратуры нельга не бачыць і многія недахопы ў творчасці маладнякоўцаў. Ім часам не хапала шырыні погляду на новую рэчаіснасць, сапраўднай глыбіні пранікнення ў працэсы грамадскага жыцця. Паэты іншы раз трапілі ў сферу чыстых абстрактных, злоўжывалі рызыкамі эксперыментаў. І тым не менш многія творы маладнякоўцаў вытрымалі выпрабаванне часам, увайшлі ў залаты фонд беларускай літаратуры.

"Маладняк" меў філіі ў Віцебску, Гомелі, Магілёве, Оршы, Полацку, Слуцку і іншых гарадах Беларусі. У 1928 годзе ў дні ўрачыстага святкавання пяцігадовага юбілею аб'яднання было рэарганізавана ў Беларусі асацыяцыю пралетарскіх пісьмennisкаў (БелАПІ). Назву "Маладняк" захаваў толькі часопіс былога аб'яднання, які выходзіў з гэтага часу як орган БелАПІ.

В.СОБАЛЬ.

♦ ВО ДАЮЦЬ У ПОЛАЦКУ! Безліч «чаму»

Няўцяю мне, чаму ў розных крамах на адны і тыя ж тавары і прадукты цэны розныя. Чаму, напрыклад, зялёны гарошак у магазіне па вул. Касманаўтаў каштуе 615 рублёў, а ў краме па праспекце К.Маркса — 660? Чаму "Омская" ў "Цэнтральным" "цятне" на 1110 рублёў, а ў "Юбілейным", за 200 метраў ад яго, на ўсё 1880? І чаму ў суседнім Наваполацку ў "Палесцы" "Пікантнае" вымагае з вас 1330 рублёў, а ў Полацку толькі 980?

Такая неразбярка і з іншымі таварамі і прадуктамі. Як ні спрабуеш разабрацца, ніяк не дапетрыш. Хто ўстанавівае цэны для кожнай крамы розныя, хто іх кантралюе і ці кантралюе наогул? Або адкуль бяруцца на цэтліках лішнія рублі і куды яны ідуць?

Парадзішыся-памяркуеш паміж сабою калі прылаўка, паспрабуеш высветліць у прадаўцоў, а яны або маўчаць, як у рот вады набраўшы, або адбрыоцьбудзь здароў. Махнеш рукою і лойдзеш шыдам кашы халіўшы. Дзе, у каго высветліць гульнію цэн? Да Бога высока, да цара далёка (ды няма, кажучы, ні таго, ні другога), а да мясцовых улад не дастукаешся. А чарвячок сумніву так і грызе нутро: "Чаму ж у адной краме гэты прадукт танней, а ў другой, за 200 метраў, даражэй?"

Можна, ты, шановны Несцерка, дапаможаш гэта высветліць?

З павагай Хвядос П'ЯНТОС.
Пастскрыптум. П'янтос — маё сапраўднае прозвішча. Хаця, шчыра кажучы, я не ўжываю ні

"Омская", ні "Пікантнага", але купляць мушу, бо сёння гэта самая канверсуемая валюта, якой даводзіцца разлічвацца і за дровы, і за каяна, і за ўсё, што не можаш сам адзіна агораць па гаспадарцы.

Водар мяты з курыцай

Ростам цэн, іх бязмежнасць сёння нікога не здзівіш. Звычайна і тое, што ў розных крамах на адны і тыя ж тавары цэны розныя. Але бязмежна гандлярскага самавольства няма мяжы. Напрыклад, давялося назіраць такую карціну: у краме авенгандлю, што ў Полацку па вуліцы Камарова, заляжаліся куры — "сінія птушкі", аб якіх адна афіцыянтка з даўняга кінафільма вельмі пераконаўча сказала: "Курычка трыццаць дзявятага года рождэння".

Ну нікто не жадае купляць гэтую "сінюю птушку" за вялікія грошы. Бо за такую ціну яна не палезе ў горла. Тут і знайшлі прадпрымальныя прадаўцы выйсце. Завезлі ў краму таннае па сённяшніх мерках віно "Водар мяты" і пачалі спяўляць яго з нагруквай: пляшкі "водару" і кавалак "сіняй птушкі" ў нагрукву на закуску. Хочаш бары, хочаш не. Твая справа. І бралі людзі.

А хто і не мог узяць: грошай не хапала. А даказваць прадаўцам, што так рабіць нельга, што гандаль з нагруквай забаронены і караецца, не хапала магутнакі. Бо любыя словы і довады адскоквалі ад ружовашчохі жанчыны, як гарох ад сценкі.

ДАХРАМАЎ

♦ МАЛЮЕ А. ДАРАГАКУПЕЦ

♦ З ЗАЛЫ — СЮДЫ! Пахмелачка

Зранку Пётр Місінк ламаў голаў, за кошт чаго апахмяліцца б.Датумкаў злятася на камбікормавы завод, сперці піваварнага ячменю, "канверсаваць" яго на зелье. Папёрся не адзіна — з сябрукамі, якія таксама пакутавалі ад галаўнога болю па аждамай прычыне. Кампаньёнаў тармазнулі і прывялі ў суд. Больш за ўсё ўбыхалі Місінку — 3 гады і 6 месяцаў не бачыць яму волі. Астатнім — буйныя штрафы. "Нішто сабе пахмелачка", — шкрабуюць у одуме патыліцу паклонікі Бахуса.

М.НЕСЦЕРАЎ

г.Лепель.

Усміхнёмся?

Жонка гаворыць мужу:
— Вячэра хутка будзе гатовая. Потым я выкупаю дзяцей, укладу іх спаць, прышыю гузікі да тваёй кашулі. І можна будзе пайсці ў кіно.
— Добра, — адказвае муж.
— А калі ты сходиш за білетамі?

Маленькі Стасік просіць старэйшага брата:
— Папрасі ў мамы грошай на марожанае.
— Прасі сам. Мама не толькі мая, але і твая.
— Так то яно так. Але ж ты з ёю больш знаёмы.

— Абвінавачваемы, вы сцвярджаеце, што моцна спужаліся, калі выйцгнуллі кашалек з кішэні пацярпеўшага. Так?
— Так, пан суддзя. Спужаўся, бо кашалек быў пусты.

— Якія суадносіны паміж фунтам, рублём і доларам?
— Фунт рублёў каштуе долар.

— Які ўраджай будзе ў гэтым годзе?

— Сярэдні: горшы, чым у мінулым годзе, але лепшы, чым у будучым.

— А ў гэтай камеры сядзіць наша гордасць, — паведамляе начальнік турмы. — Калі ён упершыню трапіў да нас, то быў непісьменны. Мы навучылі яго пісаць і чытаць. Цяпер ён сядзіць за падробку дакументаў.

Падрыхтаваў А.МІХАСЕНАК.

♦ ГАРАДЫ І ВЕСКІ ВІЦЕБШЧЫНЫ

Адміністрацыйна-культурны комплекс у вёсцы Пальмінка саўгаса "Гарадоцкі".

Фота Г. ЖУКАВА.

Пазіцыя папярэдняга следствя і суда можа разыйсціся. Гэта ў мінулым следства прадвызначала прыгавор суда. Цяпер — інакшыя часіны. У суда можа скласціся свой пункт гледжання. І расцэньваецца гэта як уплыне нармальны, дэмакратычны правы працэс. Ніхто не папракае, маўляў, пайшоў не туды, не здолеў, не пастараўся. У даным жа выпадку папярэдняе следства і суд «білі ў адно», кваліфікуючы злачынства, як раскраданне грамадскай маёмасці шляхам прысваення і злоўжывання службовым становішчам, па папярэдняй змове групы асоб, паўторна. Інакш кажучы, злачынства, якое прадугледжана артыкулам 91 частка 2 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь. Яно не ўскладняла правінцыяльны Лепель. Учыняў проціпраўныя дзеянні Юрый Гушча, галоўны ветэрынарны ўрач калгаса імя Чапаева, зрэшты, спецыяліст з вышэйшай адукацыяй, жанаты, 1965 года нараджэння, у кампаніі з загадчыкамі жылблагадоўчых ферм, што ў вёска Старое Лядна і Ірымполь, Сяргеем Лукомскім і Жанам Якабсонам, а таксама з майстрам халадзільных устаноў каапагэпрома Леанідам Паважным. Свёра карысціваці настолькі пад'юджуе гэтых малайцоў, што яны пайшлі на парушэнне закона, каб зашарагцелі ў кішні, прыёмна адцягвалі яе буйныя купоры.

Безумоўна, найпершая скрипка ў злачынным квартэце, яму, Гушчу, належыць, па ранжыру, што называецца. Рахунак цёмных спраў ён адкрыў 13 ліпеня 1992 года. Сумесна з Сяргеем Лукомскім узалі ў ўкраі калгасную карову, выраўнаўшы ў пачынальным вымярэнні грошы прысвоілі сабе.

Удача ў скачках у вір абаччэння, як наркотык, яна прымушае ўзбярэцца на вышыню зноў і зноў. На гэты раз адчуваў сябе шчаслівым на сям'і неба разам з Леанідам Паважным. Гушча здаваў карову, Паважны не прымаў. Майстар халадзільных устаноў таксама з кемных, прапанаваў галоўнаму ветурачу прысудзіць да вагі 30 кілаграмаў. Згода. На ашчадніжку маці Юрыя Гушчы праліліся спорным дажджом некалькі тысячы. Сын зняў іх, 2 тысячы аддаў Паважнаму, 5 тысяч — Лукомскаму. Добра ўсім: сам не абдзелены, хаўруснікі не ў накладзе...

Не паспелі кампанійныя пацешыцца, налюбавацца буйнымі купорамі, як пра тайныя аперацыі з крымінальным душом стала вядома праваахоўным органам. Была ўзбуджана крымінальная справа, раскруціўся махавік папярэдняга следства. Улічваючы грамадскую небяспеку ўчыненага, пракурор Лепельскага раёна П. Дзязюра даў санкцыю на арышт Гушчы на 2 месяцы, і ў суд са следчага ізалятара падследны дастаўляўся пад канвоем.

Судовы разгляд аёўся без асаблівых цяжкасцей. Падсудны аднадушна прызнаўся: узалі грэх на сваю душу, раскайваўся. Адакаты заняўлі кадальніцтва аб перадачы падабаронных на парку, праслі далучыць да матэрыялаў крымінальнай справы шэраг дакументаў, у тым ліку характары-

стыкі. Я чытаў іх. Па-жыццёваму проста і скупа сказана: хлопцы «свае», маўляў, працавалі з усіх сіл. Старшыня калгаса імя Чапаева В. Ермалаў пісаў, што «ветэрынарная служба пад кіраўніцтвам Гушчы працвала аладжана, без зрываў. Нараканяў і вострых крытычных зауваг па рабоце ветслужбы з боку праўлення калгаса не паступала. Узнікшы ў працэсе работы пытанні вырашаліся ў рабочым парадку, неадкладна... Да ўжывання спіртных напіткаў не схільны».

Ну дык як? Ёмка? Хоць ты да ўзнагароды прадстаўляў здатнага спецыяліста. Дзіву даешся, як магло яго «занесці», рупліўца з

КРЫМІНАЛЬНЫ СЮЖЭТ

ГАЛОУНЫ ВЕТУРАЧ... Пад канвоем, або Як лепельская раённая Феміда пакарапа раскрадальнікаў грамадскай маёмасці

незатанітай рэпутацыяй. Ён сапраўды шчыраваў, пакуль не павіўся свёра карысціваці. Паабяўся, прыгледзеўся, вывучыў усё. І давай пакрыседаць аб дабрабыце не толькі калгасным, але і ўласным. Паступова пачалі змяшчацца ў інакшыя быч маральныя крытэрыі. Гаварыў людзям адно, а рабіў інакш. Як бы з даўнім дном жыва чалавек, абцяжараны адказнымі службовымі абавязкамі, думаў аб тым, як бы хутчэй скокнуць на аглыні столі адхапіць мацнейшы кавалак пірага.

Ці баяўся, што механіка абаччэння рана ці позна будзе выкрыта? Наўрад. Як галоўны спецыяліст ён не мог не ведаць, што далёка не ўсё ідэальна ва ўліку грамадскай маёмасці, што рэвізоры ўпраўлення сельскай гаспадаркі «свае» — за апошнія гіды яшчэ ніводнага матэрыялу не перададзена імі ў праваахоўныя органы. Ці трэба тады зазірліцца, што кіраўнікі розных рангаў смела клявалі на хітрую блешню нажывы, якая, як наркотык, пад'юджуе на новыя махлярствы. Вось ужо і Жан Якабсон, таксама з вышэйшай адукацыяй, зрэшты, заразіўся капальным вірусам. Пазмоўніку, падміргнуўшы Гушчу, сказаў нека: «На ферме ў Ірымполь ёсць «лішняя» карова: я яе не атрыходаваў. Давай ададзім яе. З умовай: ты дазі мне на тэлевізар». Гушча пашкрабаву пачырнелі патыліцу. Ясная справа: рызыкаўна, але ж пахне грашыма, і немалымі. Патагаўся шэф, відаць, для прыліку, але як тут не паспагадаць свайму чалавечку! На судзе Жан сказаў: «Я ведаю, што ўчыніў злачынства. Штурхнула мяне на гэта тое, што ў нас у доме пуста, нават не было тэлевізара».

Не менш шчырыя прызнанні і ў іншых спрытнюг. Гушча, напрыклад, на поўным сур'ёзе тлу-

мачыў суду: думаў, здае «лішнюю» карову, і калгас ад гэтага не стане выціснутым лімонам.

Вось так. Наламаў дроў за кошт службавата становішча, і... калгас не пацярпеў? Даўня, аднак, логіка, пагадзіцеся. Суд пад старшынствам Людмілы Міхайлаўны Куцырынай разумеў, канечне, якая грамадская небяспека тоіцца ў злачынстве, што яго выканаўцы заслужваюць строгае пакаранне. Тым не менш абвешчаны прыгавор, на маю думку, не зусім адпавядае цяжкасці ўчыненага. Мяркуюць самі. Гушча атрымаў 2 гады папраўчых работ на месцы работы і мусіць выплачваць у

даход дзяржавы 20 працэнтаў заробатку. Не пазбаўлены нават права займаць матэрыяльна адказныя (!) пасады. Уяўляеце? Галоўны спецыяліст не вытрымлівае выпрабавання пасады, а яму гавораць: усё ў ажур, Юрый, працягвай, як і раней, кіраваць жылблагадоўчым цэхам.

Досыць прыхільна паставілася раённая Феміда і да Гушчыных калег па злачыннаму рамяству. На 2 гады папраўчых работ «з прэзідэнтамі» асуджаны Лукомскі і Якабсон. Лукомскі дык нават адмовіўся ад паслуг адваката — сам сябе абараняў. Ніянакш як загадзя верыў у вышэйшыманісць «судовай інстанцыі. Паважны прыгавораны да года папраўчых работ. І гэтым падсудным судзілі казалі: можаце, спадары ці таварышы, займаць службовыя матэрыяльна адказныя пасады, як і займалі. Ні больш, ні менш.

Прабачце, а якое злачынства трэба было ўчыніць галоўнаму ветурачу калгаса, каб перад ягонай кар'ерай на матэрыяльна адказных пастах хоць бы на пэўны тэрмін паставілі шлагбаум? Няўжо памяненныя маніпуляцыі з грамадскай жылбелай недастаткова для гэтага вердыкту?

Пакуль гаворка аб матэрыяльным баку. А ёсць жа яшчэ адзін бок медалі — маральны. Кіба можна скідаць з рахунку тое, як у грамадскай думцы ўспрымуцца радкі прыгавору: «Без пазбаўлення права займаць службовыя матэрыяльна адказныя пасты». Ці будзе з боку падначаленых ранейшых давер галоўнаму спецыялісту, які пагрэў рукі за калгасны кошт?

Пытанне далёка не рытарычнае. Бо ў так званы пераходны (невядома вось толькі да чаго) перыяд, калі распрадаецца ўсё і ўся, ігнаруюцца элементарныя нормы маралі і права, наўрад ці

паслужыць рашэнне Лепельскага народнага суда сур'ёзнай перасцярогай для нячыстых на руку, ахвочых глыбей залезці ў дзяржаўную кішэнь, каласіць дрэва ўсеагульнага дабрабыту, як грушу, а плоды збіраць сабе. За мех украдзенай бульбы з калгаснага поля ці за цэнтнер збожжа ад камбайна асуджаюць часцяком стражэй. Той жа нарсуд у свой час спытаў з калгасніка, які спёр некалькі кілаграмаў камбікорму з фермы, больш суроа, чым за брудны бізнес з ярка выражаным крымінальным адценнем, бізнес, які сляпіў таго, хто па абавязку службы павінен быў пільна стаць на варце народнага дабра, усямерна прымнажаць яго.

Гэтым думкамі-я не мог не падзяліцца з суддзёй Людмілай Міхайлаўнай Куцырынай. Яна ўпэўнена: прыгавор справядлівы. Прыводзіць важкія довады ў карысць гэтага. Усё правільна. І тое, што ў зале судовых пасяджэнняў разыгралася сапраўдна трагедыя (Гушча ў сваім апошнім слове прызнаўся, што яму «сорамна глядзець у вочы прысутным і сваякам» — Рэд.), і першая судзімасць у хлопцаў, і рэдкае па цяперашнім часе аднадушна падсудных у прызнанні вінаватасці і г.д., і т.п. Але ж на злачынства ішлі не радзаныя людзі — службовыя матэрыяльна адказныя асобы. Яно тоіць у сабе вялікую грамадскую небяспеку. Як тады разумець пазіцыю суда, які нават не палічыў неабходным вынесці прыватнае вызначэнне ў адрас тых, хто павінен ліквідаваць прычыны і ўмовы для проціпраўных праяўленняў.

А пазіцыя раёнай пракуратуры? Судовы прыгавор пракодаў без яе прадстаўніка. Што ў гэтым вышэйшым наглядным органе за захаваннем законнасці не убачылі дастатковых падстаў для ўдзелу ў судовым разборы? Ці лічыць, што ўсё «кей»?

Яшчэ вось на якія думкі наводзіць згаданае крымінальнае справа. Як бы ні апаньвалі, ні ачарнялі трубадуры дэмакратыі «новага мыслення» час, калі ўладары ўсеагульна партнаменскія культура, а падобныя злачынствы не заставаліся тады па-за ўвагай на розных узроўнях. У абавязковым парадку выказалі б сваё стаўленне да здарэнняў у калгасе ў пракуратуры, у выкананне раёнага Савета народных дэпутатаў. Цяпер жа — ніякай рэакцыі. Ці не жыліць пазіцыя «крайняй хаты» сваімі атрутнымі сокамі глебу, на якой шчодра плодзяцца раскрадальнікі грамадскага кабытку, прайдзісметы?

Пішу гэтыя радкі і ўспамінаю надаўні тэлефонныя званок у рэдакцыю. Рассерджаны чытач крычаў у трубку:

— Многа гуманісці стала, вось што! У старыя часы за краты садзілі за злачынствы, за якія цяпер ледзьве не па галоўцы глядзяць. Таму і жыццём па-жабрацку, смішым увесь белы свет сваёй бяздарнасцю і тупасцю.

Ад таго ці не — спрэчна. А нахонт строгаці пакарання чытач мае рацыю, канечне.

М.ПРЫГОЖЫ,

агледальнік па пытаннях маралі і права.

Ваш сад — агарод

Амаль усё пра часнок

Часнок здавён выкарыстоўваўся як вострую прыправу пры кансервавнні агародніны і грыбоў, а таксама як сродак пры лячэнні многіх захворванняў. Дзякуючы ўтрыманню вялікай колькасці фітанцыдаў часнок валодае магутным процімікробным дзеяннем. Утрымлівае ён і шмат мінеральных і бялковых рэчываў, вітамінаў, эфірных алеяў.

У тыбецкай медыцыне часнок карыстаўся славай эліксіру маладосці, смеласці і бадазрасці. Аднак яго прымяненне проціпаказана пры захворваннях страўнікава-кішэчнага тракта, печані, ныраў. У некалькіх людзей часнок можа выклікаць моцную алергію (галаўны боль, ташнату, рвоту).

Часнок вядомы азімы (які страляеца) і яравы (не страляеца). Азімы фарміруе цыбуліны з 5—8 буйнымі зубкамі, высаджваюць яго ў глебу восенню, дзякой ён выкідае кветкавую стрэлку з паветранымі бульбачкамі ў шчыльным чахле. У залежнасці ад сорту колькасць бульбачак у адным чахле можа дасягаць 150 штук. Яравы часнок фарміруе цыбуліну з вялікай колькасцю (10—30) дробных зубкоў. Па ўраджайнасці ўступае азімым сартам, але добра захоўваецца. Зубкі яравага часнаку высаджваюць вясной.

Пад часнок адводзяць добра асветлены ўрадлівы ўчастак з нейтральнай рэакцыяй глебы. Нельга размяшчаць часнок пасля часнаку або цыбулі. Лепшымі папярэднікамі для яго з'яўляюцца раіныя капуста, бабовыя і гарбузовыя культуры. Перад пасадкай у глебу ўносяць 4—6 кг перагною або кампосту і па 20—30 г дыйнога суперфасфату і хлорыстага калію на 1 кв.м. Вясной уносяць яшчэ і азотныя ўгнаенні — 15—25 г аміячнай селетры на 1 кв.м. Лепш вырошчваць часнок на градах вышыняй 15—20 см і шырынёй 1 м, якія размяшчаюцца з поўначы на поўдзень.

Азімы часнок («Палёт», «Юбілейны», «Грыбавы») высаджваюць у падрыхтаваную глебу ў канцы верасня — пачатку кастрычніка на адлегласці 5—10 см адзін ад другога на глыбіню 4—6 см, лічачы ад верхняй зубка да паверхняй глебы. Напярэдадні пасадкі цыбуліны раздзяляюць на асобныя зубкі, якія на ноч замочваюць у 0,1 працэнтным (1 г на 1 л цёплай вады) раствору марганцава-закіслага калію. Пасля пасадкі радкі мульчыруюць (прысыпаюць) торфам або перагноем слоем 1,5—2 см. Паветраныя бульбачкі азімага часнаку таксама з'яўляюцца добрым пасадковым матэрыялам. Іх можна высаджваць як восенню, так і вясной. Бульбачкі высаджваюць густа: паміж радамі 20 см, у радзе 2—3 см. Восенню прыгатаўляюць 4—5 см, вясной 3—4 см. Радкі таксама мульчыруюць торфам або перагноем, а на зіму дадаткова ўкрываюць саломістым гноем. З паветраных бульбачак вырастаюць буйныя зубкі-адназубкі. Таму што яны дрэнна захоўваюцца, іх высаджваюць пад зіму і на наступны год атрымліваюць нармальна буйную цыбуліну з некалькімі зубкамі.

Вясной і летам догляд часнаку заключаецца ў праполках і рыхленні глебы ў радах і міжрадкоўях, палівах пры пад-

сыханні глебы, падкормках мінеральнымі (30 г нітрафоскі на 10 л вады) або арганічнымі ўгнаеннямі. Паліваць і падкормліваць расліны неабходна толькі пад карань. Каб паскорыць паспяванне і павялічыць ураджай, стрэлкі (у пачатку іх паяўлення) выломваюць. Толькі на некалькіх самых моцных раслінах стрэлкі пакідаюць для атрымання паветраных бульбачак. Перад паспяваннем на стрэлкі надзяваюць марлевыя мяшчкі. Гэта дазваляе захавач бульбачкі пры разрыве чахла. Пры раскрыцці абортка суквеццяў стрэлкі зразаюць, звязваюць і дасушваюць пад паветрам. Адназубкі выбіраюць у першую чаргу (звычайна ў пачатку ліпеня). З уборкай цыбуліны спазняюцца таксама нельга: пры пераспяванні яны рассыпаюцца. Калі лісце часнаку пачынае жаўцець (канец ліпеня — пачатак жніўня), расліны падкопваюць лапатай, вырываюць з глебы і сушаць 5—7 дзён на градзе, пад паветраю ці ў іншым добра праветрываемым памяшканні. Пасля прасушвання карэнне і бацайне абразаюць, пакідаючы «шыяку» даўжынёй 4—5 см. Ураджайнасць азімага часнаку ў сярэднім складае 1,5 кг з квадратнага метра.

Зубкі яравага часнаку (у асноўным мясцовых сартоў) высаджваюць у самыя раннія тэрміны, адразу пасля адтаўвання глебы. Падрыхтоўка глебы, унясенне ўгнаенняў, схема пасадкі і догляд такія ж, як і для азімага часнаку. Глыбіня пасадкі ад паверхняй глебы да верхняй зубка — 2—3 см. Убіраюць яравы часнок пры ўсыханні ніжніх і пажоўценні верхніх лістоў у канцы жніўня — першай палавіне верасня. Ураджайнасць складае каля 1 кг з квадратнага метра.

Найбольшую шкоду пасадкам часнаку наносзяць лічынкі цыбульнай мухі. У якасці мер барацьбы з гэтым шкоднікам можна парэкамендаваць збор і знішчэнне раслінных рэшткаў і пустазелля, абавязковае чаргаванне культур, глыбокую восенскую перакопку ўчастка, вапнаванне і рыхленне глебы. Пасля з'яўлення ўсходаў глебу ў міжрадкоўях прысыпаюць попелью або сумесцю попельі і тытунёвага пылу, тытунёвага пылу і ташанай вапны (1:1). На 10 кв. м пасадкаў расходуюць 1 кг сумесі. У перыяд інтэнсіўнага лету цыбульнай мухі і адкладкі яец (шчыценне аблынь) усходы часнаку паліваюць растворами солі (1 шклянкі на 10 л вады) або растворами хларафосу (20 г на 10 л вады). На 10—15 пагонных метраў радка расходуюць 10 л раствора.

Захоўваюць часнок пры тэмпературы ад -1 да +4 і вільготнасці паветра 75—80 працэнтаў. Пры захоўванні яго ў пакаёвых умовах страты могуць дасягаць 50 працэнтаў. Каб пазбегнуць захавання часнаку ў пакоі, харчэныя пасля прасушвання трэба абпаліць на працягу 7—10 секунд над полымем газавай гарэлкі і захоўваць у папярэдням пакце. На зіму добра прасушаны часнок можна захаваць у шчыльна завязаным поліэтыленавым пакце ў глебу на глыбіню 30—40 см. Вясной такі часнок будзе як свежы.

Як атрымаць насенне цвятной капусты

Цвятная капуста — аднагадовая расліна, і таму насенне яе можна атрымаць ужо ў першы год. Гэта капуста вельмі любіць вільгаць і патрабавальна да ўмоў харчавання. Паспяваюць галоўкі ўжо ў сярэдзіне ліпеня. Пры распаданні галоўкі лішнія галіны выразаюць, пакідаючы пяць крывых посей, на якіх фарміруецца найбольш паўнаважжае насенне. Паліваць насеннікі трэба пад карань. Шчыценне пачынаецца ў канцы ліпеня і можа працягвацца (у залежнасці ад сорту і ўмоў надвор'я) на працягу месяца. Уборку пачынаюць у верасні, калі насенне дастае высокай спеласці. Насеннікі вырабляюць з каранем і дасушваюць 20—30 дзён у добра праветрываемым памяшканні. Пасля дасушвання стручкі абмалочваюць уручную, ачышчаюць ад прымесей і дасушваюць.

Ваенны музыкант.

Фота Г. ЖУКАВА.

Наш госьць — загадчык аддзялення рэабілітацыі санаторыя "Крыніца" кандыдат медыцынскіх навук Ю.А.КАВАЛЬЧУК.

Семнаццаць гадоў назад рэабілітацыя (далечванне ва ўмовах санаторыя) хворых інфарктам міякарда была зусім новым накірункам. Памятаю, шмат намаганняў прыклалі медыкі для яе развіцця ў нашай рэспубліцы: былі прыцягнуты лепшыя сілы, выдаткаваны значныя сродкі. Велізарную дапамогу аказалі навуковыя супрацоўнікі БелНДІ кардыялогіі, Белсаветкурорт.

— Адкрыццё нашага аддзялення рэабілітацыі папярэднічала карпатлівай падрыхтоўчай рабоце. Усе былі захоплены новай ідэяй, таму што яна адкрыла яшчэ адзін этап у лячэнні хворых, якія перанеслі інфаркт міякарда.

Як дзяржаўная праграма трохэтапнай сістэмы рэабілітацыі (яна ўключае ў сябе балыіцу — санаторый — кардыялагічны цэнтр) пачала ажыццяўляцца 15 гадоў назад. У 1978 годзе ў санаторыі "Крыніца", што пад Мінскам, было адкрыта першае ў Беларусі санаторнае аддзяленне далечвання хворых, якія перанеслі інфаркт міякарда. Узначаліў яго мне даверылі ў 1983 годзе. Абараніў кандыдацкую дысертацыю. Маю 25 друкаваных работ, тры аўтарскія пасведчанні на вынаходствы.

— У нашы дні сардэчна-судзінныя захворванні займаюць першае месца сярод прычын смерці. Чаму?

— Мудрая прырода, ствараючы сэрца, мусіць, штосьці не прадугледзела. Сваёй дасканаласцю яно здзіўляе і медыкаў, і інжынераў, і біёнікаў. Не, хутчэй за ўсё не прырода, сам чалавек вінаваты ў гэтым. І цяпер урачы ўсяго свету шукаюць сродкі, каб абараніць сэрца.

Фантастычныя здадцы прадбачлівасці, з якіх адрозгляваюцца адносіны арганізма з сэрцам. Пры моцным крывацёку, напрыклад, унутраныя органы адзін за другім у строгай паслядоўнасці адключаюцца ад забеспячэння крывёю дзеля таго, каб падтрымаць сэрца. Яно скарачаецца (удушмячаецца толькі!) прыкладна сто тысяч разоў у суткі ў сілай, дастатковай для "праштурхоўвання" крыві праз артэ-

Сардэчныя сасуды падобныя на эластычныя трубка. Пры ўзмоцненай рабоце яны расшыраюцца і павялічваюць прыток крыві да сэрца.

Цяпер уявіце наступнае. Адзін з вазых сардэчных сасудаў стаў маляці зусім непраходным. Гэта магло здарыцца ў выніку раптоўнага звужэння альбо закаркоўвання яго згустам крыві, так званым тромбам. Сэрца павядамі аб гэтым болем. У галадаючым участку развіваюцца змяненні, якія пазбаўляюць яго

зейнічаюць ішэмічнай хваробе сэрца.

— Юрый Афонавіч, чаму "маладзее" інфаркт. Як вы мяркуюеце?

— Сапраўды, у апошні час назіраецца дынаміка амаладжэння інфаркту міякарда. Калі раней у асоб, маладзейшых за 30 гадоў, гэтая хвароба сустракалася вельмі рэдка, то цяпер такія выпадкі рэзка ўзраслі. Коротка я назваў бы некалькі асноўных прычын — у першую чаргу нерэцыйнальнае харчаванне з вялікім утрыманнем у прадуктах халестэрыну, курэнне і адсутнасць дастатковай фізічнай актыўнасці на фоне псіхаэмацыянальнага напружання.

Малюнак дэградацыі знаёмы нам са школьнай парты па вобразу лянутага Абломова. А жыццё — гэта рух.

— Цяпер, калі ласка, пра эфектыўнасць рэабілітацыі.

— Яна, эфектыўнасць, вызначаецца не толькі якасцю лячэбных устаноў, але і актыўнасцю, сям'ядомасцю і дысцыплінаванасцю саміх хворых. Перш за ўсё трэба строга выконваць рэкамендацыі, прадпісаны ўрача. Карысная спецыяльная лячэбная гімнастыка. Галоўнае пры такіх практыкаваннях — яны не павінны выклікаць перагружак. Хацелася б перасцерагчы тых, хто, жадаючы займацца фізічнай працай на дачы, пераацэньвае фізічныя магчымасці і ўскладае на сябе непаспелую нагрукку. Пазбягайце таксама эмацыянальных стрэсаў.

Вядома, што здольныя, заўсёды і ва ўсім незадаволены людзі больш схільныя да хвароб, інфаркту міякарда — таксама. Такія людзі жывуць менш.

Праблема прадаўжэння жыцця чалавека цікавіцца не толькі медыкі і біёлагі, але і эканамісты, сацыёлагі, палітыкі. Адапціўнае наступленне старасці, паставіць хворых, што называецца, на ногі — значыць, зберагчы для грамадства найбольш вольных і высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Сэрца чалавека можа і павінна быць здаровым.

Гутарыў
Алесь БЯРЖЫНСКІ.

За ваколіцай.

Мал. А. ДАРАГАКУПЦА.

♦ ПАЛІТЫЧНЫ ПРАГНОЗ Што дзень наступны нам рыхтуе

Апошнім часам уважліва чытаю астралагічныя прадгаворкі, у многім яны супадаюць, асабліва для маіх Рыб. Пераканана, што нейкімі тайнамі астралагі валодаюць. А што яны гавораць аб палітычным стовішчы ў краіне? Што чакае нас у недалёкай будучыні? Такія прадгаворкі рэдка сустракаюцца на старонках газет, але яны, відаць, выказваюцца астралагамі.

В.ЖУК.

г.Віцебск.

«Надаўніш у Мінску пабыўаў вядомы Павел Глоба. Гутарку з ім надрукавала газета "Рэспубліка". Восем кароткіх яе пераказ.

Наступіў самы цяжкі перыяд: канфлікты, катаклізмы, грамадзянскія войны... І цяпер нам дазваджае вельмі цяжка. Становіцца планет не садзейнічае стабілізацыі. А 10 і 25 мая яшчэ будуць два зацменні. Чакаецца барацьба паміж светам і цемрай. Абстаноўка пачне стабілізавацца дзесьці ў канцы мая — пачатку чэрвеня будучага года.

У час нядаўніх трагічных падзей у Маскве адбыўся падзел царства Сатаны. Адзін і другі варажыя бакі прадстаўлялі яго сілы. І гэтыя сілы ўцягнулі нявынітых, якія сталі ахвярамі.

З цягам часу Аляксандр Рудой стане амаль ці не нацыянальным героем. Сімвалічна, што гадзініца спыніцца на 10.05. Час спыніцца для ўсёй Савецкай улады. З гэтага моманту пачаўся новы перыяд для ўсёй краіны, для ўсяго блізкага замежжа. Спачатку будзе распад, а потым аднаўленне.

Не лічу, што Ельцын перамог. Гэта пірава перамога. Цяпер у яго няма ворагаў і яму трэба трымаць адказ за свае абяцанні. Гайдар пакажа некампетэнтнасць і адарванасць сваіх праграм ад жыцця. Мафія, якая ўжо кіруе краінай, яшчэ больш нахабна павядзе сябе. Унікнуе новая змова.

У ёй будзе ўдзельнічаць армія, якая ўжо адчула пах крыві. У змове аб'яднаюцца сілы апазіцыі, што ў падполлі, і армія. Аббудзецца ваенны пераварот. Расію выбары не выратуюць.

Пакуль няма чалавека, які мог бы ўмець і дастойна кіраваць Расіяй. Такі чалавек з'явіцца ў 1996—1997 гадах. Цяпер вылучаюцца часовыя людзі.

Беларусь пакуль не знайшла свой шлях. Упусцілі магчымасці, якія былі сёлётай вясенню. Як вынік — пагаршэнне эканамічнага стану. Тут паўтараецца ў нейкай ступені расійскі варыянт. Будучы выбары прэзідэнта, відаць, праз год. Вясной выбары наўрад ці адбудуцца. Дэпутаты, хутчэй за ўсё, будуць цягнуць, пакуль ім не пралапоўна ўбярцаць.

Шушкевіч быў вельмі блізка, каб стаць прэзідэнтам. Але ён упусціў свой шанец. У наступным годзе ў яго шанцаў няма. Не стане лідэрам і Зянон Пазняк...

А рэспубліка сапраўды стане цэнтрам духоўнага адраджэння славянскіх народаў. Яе лідэры будуць гарантам стабільнасці. Гэта абудзецца таксама і з-за таго, што тут не будзе катаклізмаў, кровапраліцця. У Беларусі добрае геаграфічнае становішча. Тут скрываюцца шляхі паміж Усходам і Захадам, Прыбалтыкай і Украінай.

Такія прадгаворкі Паўла Глобы. Хочаце — верце, хочаце — не.

Наталля НЕВІДОМАЯ,
Белінфарм.

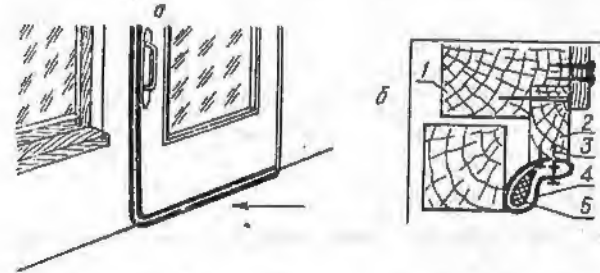
Мінск.

♦ ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ Захаваем цяпло ў доме

Уцяпленне вокнаў звычайна зводзіцца да зацэпкі буйных шчылін ватай ці паралоном і аклейкай рам па перыметры палоскамі паперы на мучным клейтары. Але гэтага недастаткова. Абавязкова трэба правярэць, ці цэлая замазка на рамах, ці не дала яна трэшчыны. Калі акажацца, што аконная замазка ўсхолла і аддзялілася ад шкла, але захавала трываласць, можна і не замяняць яе. Трэба толькі прыняць меры, каб вільгаць, што сцякае па шкле, не трапіла ўнутр і не выклікала гніення рамы. Рэкамендуецца тонкім пэндзілікам запустыць масленую фарбу ва ўсе трэшчыны, каб не засталася шчылін. Можна таксама прыгатаваць крыху свежай замазкі, больш рэдкай, чым звычайна, і ўцерці яе шпатэлем у шчыліны і трэшчыны. Калі ўсё высыхне, трэба пакласці свежы слой фарбы, злёгку прыхопліваючы і краё шкла.

Рамя больш зручна заклеіваць не паперай, а палоскамі баваўнянай тканіны. Іх можна нарэзаць, напрыклад, са старой прасціны, намачыць, адціснуць і густа намазчыць гаспадарчым мылам. Палоскі з тканіны добра аблягаюць шпінгалеты, завесы, пры наклеіванні трывала трымаюцца, не пакідаючы слядоў, не жаўцеюць з цягам часу і захоўваюць да вясны акуратны выгляд.

Калі ж акно ці балканыя дзверы трэба адчыняць і зімой, то ўцяпленне лепш за ўсё зрабіць пры дапамозе ўцяпляльных валакаў (гл. малюнак а). Да вонкавага бруса 2 (мал.б) рамы 1 шпалернымі цвікамі 3 прымацоўваецца паласа цыраты ці дэрмаціну 4. Паласу цыраты трэба падгарнуць так, як паказана на малюнку, папярэдне паклаўшы ўнутр палоску з паралоны 5.

Пры ўцяпленні і заклеіцы вокнаў на зіму трэба паклапаціцца і аб тым, каб шкло не запацывала і не замарзала. Для гэтага здарэн укладвалі паміж рамамі вату, пілавінне або ставілі ў слоіках сухую кухонную соль. Калі ж у вазым доме сучасныя спараныя рамы на вінтах, пазбегнуць запацвання і замарзання можна даволі нечаканым спосабам. Трэба прасвідраваць у вонкавай раме малюсенькія адтуліны, якія злучаць прастору паміж рамамі з вуліцай. Халоднае і сухое вонкавае паветра будзе ствараць паміж рамамі неабходны ціск і не дасць пранікнуць цёпламу вільготнаму паветру з пакоя.

Ці будзе канец свету?

Усе стагоддзі былі поўныя прадказаннямі глабальных катастроф і гібель чалавецтва. І XX стагоддзе — не выключэнне. Мы ж, простыя людзі, не то, каб верылі ў прадказанні гэтых, але абвергнуць іх не можам: не надзелены мы здольнасцю бачыць будучыню, а ў сённяшнім жыцці нашым так мала прыкмет заўтрашняга залатога святання...

Мудрасць духоўных настаўнікаў мае сваім пачаткам найвышэйшую крыніцу. Таму кнігі, якія напісаны ім, словы, сказаныя ім, і праз тысячгадоўныя азораны занянем Ісціны. Думаецца, небезабыхавым будзе нашаму чытачу, што гаворыць аб такіх "прадбачаннях" сучасныя геніяльны духоўны настаўнік Шры Чынмой: "Свет поўны фантазіяў. Бог вельмі добры да нас, ён даў нам уяўленні ў неабмежаванай меры. Ні Каліфорнія, ні Пуэрта-Рыка, ніякая іншая частка свету не можа быць разбурана. Гэта проста абсурдні і немагчымы, нават калі так гавораць астралагі... Што датычыцца частак сушы, якія апускаюцца ў мора, то такога роду

змяненні зямной паверхні заўсёды магчымы, але гэта не можа быць прадказана ні з якой дакладнасцю астралагамі, бо заўсёды дзейнічаюць сілы, якія нельга вылічыць...

Бог не збіраецца знішчаць гэтую планету. Чалавечыя істоты вельмі слабыя, але Бог мае асаблівае прыхільнасць і любоў да чалавечых істот і асаблівае блаславенне, любоў і пяшчоту да гэтай планеты Зямля.

Шры Чынмой вучыць, што Зямля — гэта складаны свет, у якім дзейнічаюць сілы рознага дыяпазону: ад дрэнных да самых лепшых. А чалавек нараджаецца тут з тым, каб уладзіць найвышэйшую Ісціну і ператварыць Зямлю ў планету Радасці, Любоўі і Свету.

"Настае час, калі гэты свет наш будзе напоўнены Спакоем. Хто зробіць гэта карэннае пераўтварэнне? Гэта будзеце вы, вы і вашы браты і сёстры, вы і вашы сэрцы — адзіства", — звяртаецца да ўсіх міралюбівых людзей Шры Чынмой.

Ю.МАСКАЛЕЎ

♦ СА СТУЖКІ ТЭЛЭТАЙПА

«Амерыканская ўсмешка»? Гэта рэальна!

Усур'ёз вырашылі заняцца нашай "ўсмешкай" беларускія і нямецкія медыкі. З асацыяцыі стоматалагаў Германіі прыехалі прадстаўнікі ў Беларусь, каб азнаёміцца са станам спраў у гэтай галіне медыцыны. Ад гэсцей нічога не ўтойвалі. За час візіту яны наведвалі самыя "гарачыя", парагонныя радыяцыйныя раёны рэспублікі. Правялі няма-

стаматалогіі ў фарміруемых рыначных умовах". І, ацаніўшы стан беларускай стоматалагічнай службы як безнадзейны, прапанавалі сваю дапамогу.

— І мы, аразумела, не адмовіліся, — гаворыць прэзідэнт асацыяцыі стоматалагаў Беларусі прафесар Эдуард Мельнічэнка. — Але адразу паставілі адну важную ўмову: не прысылаць аднаразовыя шпры-

цы і прэпараты, а навучыць беларускіх стоматалагаў лячыць зубы, аздаваўліваць поласць рота па самых сучасных метадах, якія выкарыстоўваюць нямецкія медыкі.

Беларусам не адмовілі, але таксама паставілі пэўныя ўмовы: на вучобу запрасяць толькі ўрачоў, якія валодаюць нямецкай мовай, але самае галоўнае — з велізарным жаданнем асвоіць

новае на прыктыцы. Для гэтага нямецкі бок запрасіў беларускіх экспертаў наведваць шэраг клінік у Германіі і даць прыныцповую згоду на супрацоўніцтва. У бліжэйшы час дэлегацыя з рэспублікі адпраўцца да сваіх кале-

**ЗАГАДКІ
ЗНАКАЎ
ЗАДЫЯКА**

Белыя зоркі і глобус, выявы
льва і тыгра, дыркон і нарцисы —
вось некаторыя сімвалы і
талісманы першай паловы снеж-
ня. Для тых, каму споўніцца 15,
19, 30, 36, 38, 40, 45, 57, 60 і 75
гадоў, наступае этапны перыяд.
Месяц (Сатурн будзе сад-
зейнічаць таму, што адкрытасьце,
меланхолія, багатае ўяўленне буд-
дучы змяняцца пасля 11-га чысла
пыхлівацю і хітрацю. Аднак
агульная цяга да філасофіі і
рэлігіі дапамогуць наладжваць, у
асноўным, гуманныя
ўзаемаадносіны.

Прыкладная характарыстыка
дзён:

1 снежня. Канкрэтныя задумы
здзяйснююцца. Перападцы на-
строю. Верагоднасць атручван-
няў. Скарпіён актыўны.

2 снежня. Не рызыкаваць. Ле-
кавае галаданне. Стралец дасягае
поспехаў.

3 снежня. Актыўны пачатак
любых спраў. Знаёмства з новымі
сябрамі.

4 снежня. Увага да машын
справам. Верагоднасць траўмаў.
Казярогу і Шалям пашанцуе.

5 снежня. Рашучасць, руха-
ласць, поспехі. Казярог актыўны.
Льву пашанцуе.

6 снежня. Рызыка. Верагод-
насць авантурных задум.

7 снежня. Абуджэнне сіл. Па-
чаток будаўніцтва. Пospехі
Скарпіёна і Авена, а Цяльцу не
пашанцуе.

8 снежня. Засяроджэнне на га-
лоўным. Фінансавыя поспехі. На
фоне перамяшчэнняў настрою Ва-
лады актывны, у Дзевы і
Блізнятах — дасягненні.

9 снежня. Эканомія бізнэс-
Траўманебяспечнасць. Шанцуе
Раку і Стральцу.

10 снежня. Інтуіцыя, зда-
гадлівасць не падвядуць. Пospехі
Цяльцу і Рыб. У Скарпіёна, Аве-
на, Дзевы — страты.

11 снежня. Кантроль за эмо-
цыямі. Сокавы голад. Рыбам да-
памога Інтуіцыя. Пашанцуе Ва-
далею, а Раку — не.

12 снежня. Правае дваруш-
ша. Нованароджаным —
асабліваю ўвагу.

13 снежня. Падвядзенне
вынікаў. Не ператамяцца. Авен
самаўпэўнены і актыўны. Не па-
шанцуе Казярогу.

14 снежня. Пачатак азда-
раўленчых комплексаў.

15 снежня. Актыўнасць. Вы-
карыстанне энергіі біяполя. Ця-
лец працягвае флегматычнасць.
Рыбам не пашанцуе.

Будзьце здаровымі і
шчаслівымі!

Барыс БЕЛЯЖЭНКА.

Білетаў у касе ўжо не было,
— дакладней, былі, але толькі на
балкон ці ў апошнія рады. І Мар-
тын Палікарпавіч Каплін прай-
шоў да адміністратара.

— Вельмі прашу, дапамажы-
це. У вас, напэўна, ёсць невялікі
рэзерв? А я дрэнна бачу, ды і не
пасуе кадраваму тэатру сад-
зець на задворках. — Мартын
Палікарпавіч усміхнуўся і пра-
цягнуў пачак цыгарэт а
фільтрам.

— Ахвотна дапамог бы вам,
— адміністратар працаваў
толькі паўмесяца і яшчэ не пас-
пеў набыць агрэгуючы рысы ха-
рактеру, — але спектакль амаль
прэміяльны. А рэзерв мой вычар-
паны...

— Што ж рабіць?..

— Дарэчы, прабачце: дзе вы
працуеце? Я вас не даў бачыў,
але ніяк не ўспомню, — на ўсякі
выпадак пацікавіўся
адміністратар. Нездарма ж ды-
рэктар некалькі разоў раіў:
"Заўсёды памятай пра адказнага
госдача! А то быў выпадак, калі
работніка гаржыду праўлення
давалася ўладкоўваць на пры-
стаўным крэсле".

Каплін тужэй зацягнуў ра-
меньчык на гадзінніку і не спа-
няхоўчыся адказаў:

— У абласным упраўленні. —
І ледзь чутона дадаў: — Бытавога
абслугоўвання...

Адміністратар моўчкі набраў
нумар тэлефона касіра і чотка
сказаў:

— Рэалізуйце два білеты чац-
вёртага рада. Зараз таварыш па-
дыдзе.

...Стаж спектакля пераваліў
ужо за паўгода, і сёння яго паказ-
валі па тэлебачанні.

гэты раз раздабыў білеты ў чац-
вёрты рад. І зноў суседам ака-
заўся намеснік старшыні аблас-
канкома...

— Мартын, напэўна, зноў нас
убачаць на экране...

— Ціха! Не ведаю. На ўсякі
выпадак усё ж сядзь раўней і
папраў каўнерык...

Уладзімір КОМАЎ

**ЭКРАН
З НАМЁКАМ**

=Гумарэска=

Мартын Палікарпавіч з жон-
кай сядзеў у чацвёртым радзе.
Побач аказаўся намеснік стар-
шыні абласканкома. Каплін
вельмі сардэчна паздароўкаўся і
працягнуў праграму...

Перад самым антрактам жон-
ка ціха сказала яму:

— Глянь, мас, напэўна па тэ-
лебачанні паказваюць...

— Ціха! Ведаю! Глядзі на сцэ-
ну, а не ў аб'ектыў. Несалідна!
Гэта не ў фатаграфіі.

Сам жа Мартын
Палікарпавіч зрэдку паглядаў у
аб'ектыў і час ад часу абмень-
ваўся ўражаннем з суседам:
"Цудоўна! Хвалююча..."

Хутка работнік упраўлення
зноў наведваў мясцовы тэатр. І на

Кадравы тэатр перакінуўся
некалькімі словамі з суседам і
нават даверліва шапнуў яму на
вуха — паведаміў, што аўтара
п'есы лялі ў тэатральным ча-
сціцы.

Цяжэй было дастаць білеты
на заключны агляд мастацкай
самадзейнасці. І яшчэ складаней
— заняць месца ў першых радах
— іх адводзілі членам журы і
прадстаўнікам раёнаў...

Але ўсё ж Мартын
Палікарпавіч прайшоў праз за-
слон — білетэры прынялі яго за
карэспандэнта. І зноў нечакана
— прыёмнае суседства.

У панядзелак раніцай Каплін
раней звычайнага прайшоў на
работу. Яго калега эканаміст

Петлякоў ужо сядзеў за сталом і
нешта пісаў.

— Між іншым, учора зноў ты
прабіўся на экран тэлевізара...

— Няўжо? — амаль са шчы-
рым здзіўленнем спытаў Каплін.
— А я і не заўважыў. Прад-
стаўленнем быў захоплены...

— Дарэчы, чаму ты заўсёды
сядзіш побач з вядомымі на чале-
ствам? Блізка знаёмыя, ці што?

— Так, крыху.

У абедзены перапынак на-
чальнік сустраўся з эканамістам
у калідоры і вельмі тактоўна за-
даў гэта ж пытанне.

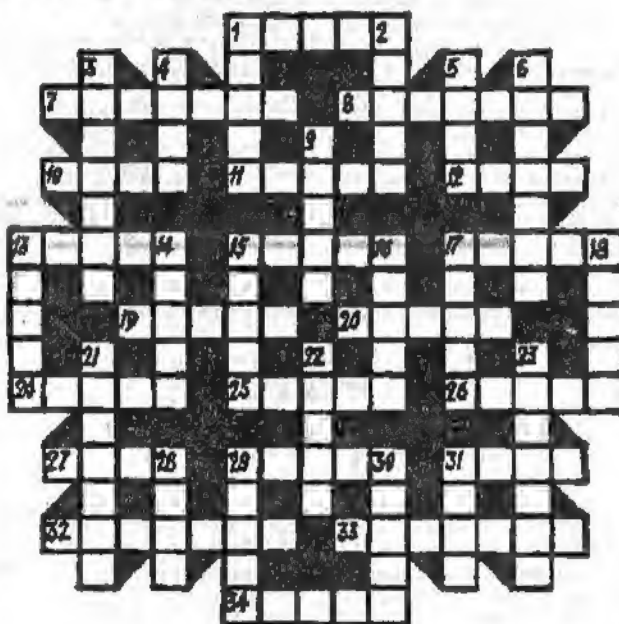
— Так, у нас даўня блізкасць
на глебе мастацтва, — стрымана
адказаў Каплін і перавёў размо-
ву на іншую тэму...

Вечарам, перад вячэрай,
Мартын Палікарпавіч сказаў
жонцы:

— Цяпер начальнік будзе мя-
не аберагаць ад крытыкі і ак-
тыўна рухаць наперад.

— Чаму?

А ты памяркуй. Проста трэба
загадаць вышываць, калі па тэле-
бачанні будзе паказваць спек-
таклі. Раз з адміністратарамі за-
весці дружбу і зранку даведваць-
ца, калі намеснік старшыні
збіраецца ў тэатр. Два. Потым
дастаць білеты па суседству.
Тры. А далей аператары за мяне
працуюць... Ну, а начальнік наш
— актыўны тэлеглядзач. Няхай
глядзіць і вывады робіць... Экан
з намёкам!..

КРАСВОРД
Склаў М.СКАЧКОЎ.

Па гарызанталі: 1. Украінскі
народны танец. 7. Перадавік вы-
творчасці. 8. Горад у Германіі.
10. Заходні вецер. 11. Драпеж-
ная марская рыба. 12.
Паўвостраў на поўначы Расіі. 13.
Нахільная паверхня гары. 15.
Адхіленне судна ад курсу. 17.
Прылада для лоўлі рыбы. 19. Ба-
лотная трава сямейства асако-
вых. 20. Прамысловая печ для
выплаўкі чыгуну. 24. Падзея,
якая прычыняе маральныя паку-
ты. 25. Плывучая землярпа-
ная машына. 26. Грошы, якія вы-
даюцца ў лік зарплат. 27.
Птушка сямейства ястрабіных.
29. Бясколёрны газ, які
ўтвараецца пры злучэнні азоту з
надародам. 31. Возера ў Грузіі.
32. Трыганаметрычная функ-
цыя. 33. Раёны цэнтр у Брэсц-
кай вобласці. 34. Від гравіоры на
метале.

Па вертыкалі: 1. Ланцуг по-
высокіх гор, пагоркаў. 2. Цяжкі
зямной паверхні. 3. Зборнік пер-
шаў Я.Купалы. 4. Міжнародны
дагавор, пагадненне. 5. Частка
свету. 6. Пляцоўка, прыстава-
ная для прымання паветраных
ваннаў. 9. Бакал для віна ці
літатурным творы. 22. Сталіца

напіткаў. 13. Гарманічнае спа-
лучэнне некалькіх музычных гу-
каў. 14. Каменны ўцеў. 15. Ляс-
ная пёўчая птушка атрада ве-
раб'іных. 16. Раслінны свет. 17.
Аснова для вышывання. 18. Па-
рывава для стала. 21. Выступ-
ленне адной дзейнай асобы ў
літатурным творы. 22. Сталіца

АДКАЗЫ

на красворд, надрукаваны ў нумары за 20 лістапада

Па гарызанталі: 7. Лабрадор. 8. Стэрлінг. 9. Аброк. 11. Асілак. 12. Скіра. 15. Сноп. 17. Марынад. 18. Брас. 19. Сілаістыка. 22. Краж. 23. Ламаізм. 24. Алак. 27. Адоніс. 28. Цокаль. 29. Флякі. 31. Антысвет. 32. Філіпіка.

Па вертыкалі: 1. Макасіны. 2. Тампак. 3. Тота. 4. Шток. 5. Браткі. 6. Інвентар. 10. Ратыфікацыя. 13. Падатак. 14. Лактоза. 16. Пасаж. 18. Брага. 20. Градыент. 21. Каклюшка. 25. Кіраса. 26. "К. орцік". 29. Флеш. 30. Ібіс.

**♦ ЧЫТАЧ —
ГАЗЕТА
КОЛЬКІ
КАШТУЕ
ПУСТАЗЕЛЛЕ?**

У наш час значна па-
вялічваецца колькасць гарад-
жан, якія маюць дацкія
участкі. Але далёка не ўсе
з'яўляюцца абавязнымі гаспада-
рамі. Нямае такіх "сотак",
якія зарастаюць пустазеллем, і
яно перакідаецца на суседнія
участкі. Ці ёсць якія меры
ўздзеяння на такіх грамадзян,
апрача ўшчыўвання з боку членаў
садова-агародных таварыст-
ваў?

Б.ЗІМІН.

Віцебскі раён.

Як нам паведамілі, непра-
няе землекарыстальнікам мер
па барацьбе з пустазеллем пра-
дуждае, згодна з рашэннем
абласнога Савета народных дэ-
путатаў № 183, папярэджанне. А
паўторнае парушэнне караецца
сплачненнем штрафу ад адной да
трох мінімальнах зарплата на гра-
мадзян і ад трох да пяці — на
службовых асоб. Замыслам не-
прыняцце мер па барацьбе з пу-
стазеллем караецца сплачненнем
штрафу на грамадзян у памеры
ад адной да пяці, а на службовых
асоб — ад трох да пяці
мінімальнах зарплата.

♦ 3 ЗАЛЫ СУДА**Да выключнай меры пакарання**

Трэці раз сёў на лаўку пад-
судных машыніст халадзільных
установак Аршанскага гарло-
даагароднінагадню Уладзімір
Масейкін. На гэты раз — за за-
бойства з асаблівай жорсткасцю,
без аніякай прычыны. Разумею-
чы, што літасці з боку суда цяпер
чакаль няварта, падсудны вылу-
чыў версію, нібыта знайшоў ак-
цыю збітай на лесвічнай пра-
цоўцы, спрабаваў ёй дапамагчы.
Ілжывыя паказанні распыталіся,
як картаны домік, пад цяжарам

неабвержных доказаў і паказан-
няў сведкаў. Судовая калегія па
крывінальных справах абласно-
га суда прыйшла да высновы,
што Масейкін уцяляе выключ-
ную небяспеку для грамадства і
прыгаварыла яго да расстрэлу.
Асуджаны абскардзіў прыгавор у
касацыйным парадку. Баржоўны
суд Рэспублікі Беларусь не знай-
шоў падстаў для змянення пры-
гавору.

М. АНДРЭЙЧАНКА.

♦ ШАХМАТЫ**ДЭБЮТ БРАТОЎ**

Упершыню гуляе на
чэмпіянаце Віцебска па шахма-
тах сярод мужчын школьнік Ігар
Астапаў. Не губляецца юны
спартсмен у кампаніі дарослых:
у першых чатырох турах ён на-
браў тры ачкі. Сярод удзельнікаў
турніра яшчэ адзін Астапаў —
Ігару брат Віталь, які таксама
дэбютуе ў спаборніцтвах такога
узроўню.

— Асноўная барацьба яшчэ
наперадзе, прагнозы рана
рабіць, — гаворыць Ігар. —
Прыемна, што побач гуляе і мой
трэнер з шахматнага клуба "Бе-
лаладззя" Міхаіл Уладзіміравіч
Палуэктаў. Нават такім моцным
шахматыстам, як ён, не даюцца
ачкі без бою.

М.ПРЫГОЖЫ.

♦ ГЭТА ЦІКАВА**ІНДЭКС ШАЎКУНЕНКІ**

У старажытных былі свае
ўяўленні аб прыгажосці чалаве-
ка цела, яго прапорцыях. Ас-
ноўнымі формуламі і законамі
сіметрыі нашых далёкіх продкаў
мы карыстаемся і сёння. Але
з'явілася і нешта новае ў сучас-
ных уяўленнях аб прапорцыях
цела здаровага чалавека.

Так, напрыклад, сярэдні рост,
як сцвярджаюць аучоныя-меды-
кі, сёння вагаецца ад 165 да
170 см. Даўжыня пазваночнага
слупа складае ў сярэднім 40 пра-
цэнтаў даўжыні ўсяго цела. Ад-
нак даўжыня пазваночніка ў

роўных людзей не такая
зменлівая, як іх рост.

Індывідуальныя адрозненні
росту ў асноўным вызначаюцца
неаднолькавай даўжынёй
ніжніх канечнасцей. А значыць,
адносіны даўжыні пазваночніка
да росту чалавека вызначаюцца
ў нізкарослых людзей больш вы-
сокімі лічбамі, чым у людзей вы-
сокага росту. Рука ў прыкладзе-
ным да цела становішчы павінна
кончыцца сярэдняга пальца да-
ходзіць да сярэдзіны бядра. Апа-
рача таго, даўжыня верхняй кан-
ечнасці звычайна павінна быць

роўнай даўжыні пазваночніка, а
перадплечча — складаць 75 пра-
цэнтаў ад даўжыні пляча. Шы-
рыня сардэчных каленяў звы-
чайна роўная палове шырыні
плеч.

Менш зменлівая вертыкаль-
ная памеры галавы чалавека.
Індывідуальныя ваганні гэтых
памераў усяго 2 — 3 сантыметры
(ад 20 да 23). Таму галава
заўсёды здаецца меншай у люд-
зей вышэйшага росту.

Вельмі значымі ў прапорцы-
ях цела з'яўляюцца палавыя адроз-
ненні. Цела жанчыны вызна-